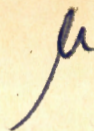

LENIN OM VALGTAKTIKK

Lenin om valgtaktikk

Redigert av Pål Steigan

FORLAGET OKTOBER 1973

Utvalg og oversettelse

copyright FORLAGET OKTOBER A.S

Oslo 1973

Trykt i A.s Furuset Boktrykkeri

Valgtaktikk under kapitalismen

ER VALGSAMARBEID OPPORTUNISME?

I erklæringa om deltakelse i stortingsvalget fra AKP(m—l)s 1. landsmøte 1973 heter det:

«Landsmøtet gir Sentralkomiteén mandat til å forhandle om valg-samarbeid med andre partier, grupper og enkeltpersoner. Hensikten må være å forsvare folkets nei til EEC, og å gi de progressive et klart alternativ til DNA—LO-ledelsen. Hvis det går i orden vil det svare til det sterke behovet for en slik enhet som finnes ute i folket.

Vi er villige til å gå inn i en slik front dersom den virkelig er egnet til å mobilisere mye folk mot monopolene og imperialismen. Forutsetningene forøvrig må være:

1) At fronten samler seg om noen viktige politiske spørsmål i dagskampen som det er brei enighet om, og at den tar stilling mot monopolkapitalen og imperialismen.

2) Det må ikke være noen rein partiallianse, den må trekke med tillitsmenn fra fagbevegelsen, fra bonde- og fiskerorganisasjo-nene, kvinneorganisasjoner o. s. v.

3) De ulike partiene og gruppene må få en rimelig listerepresen-tasjon ut fra sin styrke og sin arbeidsinnsats.

4) Alle partier og grupper må beholde sin uavhengighet og rett til sjølstendig opplysningsarbeid i valgkampen.»

Men, vil leseren spørre, er ikke dette i strid med en prinsipp-fast kommunistisk politikk? Er det ikke å gi seg inn på opportunistisk hestehandel? Kan tilhengere av den sosialistiske revolusjonen gi seg

inn på noe slikt? Ja, slik kan leseren spørre. Og for å hjelpe til med å finne svarene har vi laget denne boka. Vi prøver ved hjelp av utdrag fra Lenins verker å vise hvilke vilkår bolsjevikene stilte for valgsamarbeid og på hvilke betingelser de avslo ethvert valgsamarbeid.

PARLAMENTSVALG OG MAKTOVERTAKELSEN

Blant sosialistene finnes det to ulike holdninger til spørsmålet om hvordan arbeiderklassen skal vinne samfunnsmakta. Den ene retninga går i det store og det hele ut på at makta kan vinnes gjennom det borgerlige samfunnets institusjoner, i første rekke gjennom parlamentet. Den andre linja går ut på at makta bare kan vinnes gjennom revolusjon. Dette er ei linje som er basert på lærdommene fra Pariskommunen, Oktoberrevolusjonen, den kinesiske revolusjonen, frigjøringskrigen i Vietnam o. s. v. Mao Tsetung har sammenfattet denne linja slik: «Politisk makt springer ut av geværløpet».

Vi norske kommunister slutter helt og fullt opp om den revolusjonære linja. Vi mener også at norsk historie bekrefter at Stortinget ikke er et maktmiddel for folket, men tvert om vendes mot det. Slik skjedde det i EEC-saka, hvor folket måtte kjempe drøyt et tiår for å få et *mindretall på tinget* til å gå inn for den EEC-motstanden som *flertallet av folket* krevde. Og sjøl etter et klart flertall i folkeavstemning har ikke folket noen som helst garanti for at ikke Stortinget allikevel vedtar medlemskap seinere. På en slik bakgrunn er det helt urimelig å tro at Stortinget vil kunne tjene som et redskap for en arbeiderklasse som stiller krav om å konfiskere monopolene, bryte alle band med imperialismen og å avvæpne borgerskapet.

Når vi likevel går inn for deltakelse i parlamentariske valg burde det være klart for enhver at grunnen ikke er at vi deltar fordi vi har fikse idéer om at vi på denne måten kan «gi» arbeiderklassen

makta. (Intet parti, heller ikke kommunistene, kan forøvrig «gi» arbeiderklassen noen makt den ikke sjøl tar). Når vi deltar i parlamentariske valg er det i tråd med de beste tradisjoner i kommunistisk *taktikk*. Et overveldende flertall av det norske folket ser Stortinget som det virkelige maktorganet i Norge, og mener at jo flere skikkelige folk det sitter der, jo nærmere er en samfunnsmakta. Sjøl om vi kan peke på at den virkelige makta ligger i hendene på monopolborgerskapet og dets statsapparat, vil de færreste oppgi håpet på at Stortinget er det høyeste organet.

For å innse at det ikke er slik, må folket se det i praksis, her i Norge. Det må kjenne til fra egen erfaring at Stortinget ikke kan gjennomføre arbeiderklassens maktovertakelse. Da først vil folket være villig til å velge revolusjonens vei.

Dette betyr i et land som Norge en lang tid hvor arbeiderklassen gradvis bryter ned de reformistiske fordommene som årtier med sosialdemokratisk forræderi har påtvunget den. Hvis kommunistene i denne tida skulle unnlate å stille opp til valg og la seg velge så vil de ikke kunne vinne arbeiderklassens tillit. Hvis ikke kommunistene nettopp benyttet seg av den borgerlig-demokratiske retten til å stille arbeiderklassens krav overfor nasjonalforsamlinga, ville det da ikke for mange virke merkelig at man samtidig kritiserer at disse kravene ikke er innfridd? Slik vil mange arbeidere tenke, og så lenge de gjør det kan vi ikke unnlate å delta i valgene. En kommunistisk delegat på Stortinget vil slett ikke bety gull og grønne skoger for arbeiderklassen. Men en slik delegat vil kunne avsløre monopolborgerskapets renkespill, han/hun vil kunne stille massenes krav til avstemning, og han/hun vil kunne øke folkets forståelse for statens klassekarakter ved å vise hvordan slike krav blir behandlet.

For kommunister er ikke deltakelse i parlamentariske valg et alternativ til revolusjonen, det er et ledd i den revolusjonære taktikken.

En nyradikalisert intellektuell vil se på ordet «taktikk» med vemelse, noe mer erfarne reformister har visst å dra nytte av for å spre mistillit til alt som heter kommunistisk taktikk. «Det der er bare taktikk», heter det da, og så har man slått fast at man her har med noe snuskete og lyssky virksomhet å gjøre.

Jeg sympatiserer med den nyradikalisererte som får et ord som taktikk i vrangstrupen. Det er en sunn reaksjon mot borgerskapets og opportunistenes sleipe taktikkeri. Når Aspengren sier at EEC-medlemskap ikke er aktuell politikk, så er det nettopp en slik falsk taktikk. Men jeg fordømmer de som kynisk utnytter en slik reaksjon til å føre folk vekk fra *revolusjonær* taktikk.

For å oppnå sitt mål må arbeiderklassen og folket ha en klar strategi. Store deler av arbeiderklassen og etterhvert en del andre grupper oppfatter «sosialismen» som sitt strategiske mål. Kommunistenes oppgave er å klarlegge betingelsene for sosialismen, nemlig revolusjon og proletarietets diktatur, og sluttmålet for sosialismen, nemlig det klasseløse samfunnet. Uten en slik strategi blir den daglige kampen uten mål og retning. Men når det eksisterer en slik strategi så blir den på sin side bare tomme løfter dersom det ikke finnes en revolusjonær taktikk for å nå dette målet.

En bærebjelke i kommunistisk taktikk i Norge i dag er å forene så breie lag av folket som mulig i kampen mot monopolkapitalen og imperialismen. Dette er en taktikk for hvordan arbeiderklassen og folket skal seire i dette landet og det er ikke noe smålig eller noe «lureri» over den.

På samme måte er det revolusjonær taktikk å delta i parlamentariske valg så lenge massene ikke har innsett at Stortinget ikke duger for å gjennomføre deres interesser. En taktikk som gikk ut på å «boikotte ihjel» Stortinget under slike betingelser er helt utopisk. Den ville virke mot sin hensikt, fordi den ville gi de borgerlige og reformistiske partiene fritt spillerom overfor massene i ubestemt tid.

Hvilken måte kommunistene skal opptre på i det enkelte valg er igjen et spørsmål om hva hensynet til massenes behov og til

de langsiktige måla tilsier, altså et taktisk spørsmål. I dette heftet bringer vi utdrag fra noen artikler av Lenin der han uttaler seg om forskjellige sider ved kommunistenes valgtaktikk. De er skrevet i helt spesielle situasjoner, og det må man huske på når man skal trekke allmenne slutninger på bakgrunn av disse artiklene. Men enn de konkrete synspunktene vil vi ha nytte av å tilegne oss Lenins metode, nemlig den konkrete analysen av den konkrete situasjonen, og hans standpunkt, nemlig at han aldri vek en tomme fra arbeiderklassens revolusjonære linje.

MOT BOIKOTT

En artikkel skrevet i juni—juli 1907 som et svar på bokott av Dumaen (nasjonalforsamlinga). Bolsjevikene hadde tidligere stilt paroler om boikott, nemlig mot Bulygin-Dumaen i slutten av 1905 og mot Witte-Dumaen, våren 1906. Lenin peker på at boikott ikke benyttes ut fra om en institusjon er reaksjonær eller ei. All boikott, sier han, er en kamp for å hindre en gitt institusjon i å bli effektiv. Om en institusjon er reaksjonær, men massene ikke har gjennomskuet den, så foreligger ikke betingelsene for å boikotte den ihjel, og da er ikke boikott et egnet kampmiddel.

Det var to grunner til boikottene i 1905 og 1906: For det første tok boikotten sikte på å forhindre at revolusjonen rant ut i sanden og ble en konstitusjonell kamp. For det andre skjedde boikotten under et enormt og mektig oppsving i revolusjonen.

I sin undersøkelse av argumentene for boikott i 1907 finner Lenin bare ett marxistisk argument, nemlig det at det var visse tegn som tydet på at man i 1907 kunne stå framfor et nytt oppsving i revolusjonen, og at en boikott kunne bidra til å fremme et slikt oppsving.

På bakgrunn av Lenins artikkel vil så sikkert mange spørre seg: Men marxist-leninistene boikottet jo i 1969 og 1971, og de vil vel ikke påstå at de betingelsene Lenin nevner var til stede da?

Og det er ikke noe dumt spørsmål. De som leste vår agitasjon

vil sikkert også huske at vi der påpekte at Stortinget var reaksjonært og at det ikke ville kunne gjennomføre sosialismen. Og det var riktig, men det må bare ikke oppfattes som argumenter for boikott, for det er det ikke. Det fantes bare ett virkelig argument for boikott i 1969 og 1971 og det var det faktum at vi ikke hadde styrke og enhet til å stille til valg. Et ynkerdig argument, javel, men vi innrømte det åpent. Vi påpekte også dette i vår agitasjon. I dag, derimot, erklærer vi at vi har tilstrekkelig styrke til å opptre i Sttingsvalget 73. De som synes vi var latterlig svake tidligere har derfor fått mindre å more seg over. (Jeg understreker at jeg med styrke mener organisatorisk og politisk styrke, og ikke stemmeandel.)

Vår boikott i 69 og 71 hadde også en viss misjon som en protest mot den spissborgerlige måten som de såkalte arbeiderrepresentantene på tinget har forvaltet tilliten på. I et land hvor den revolusjonære linja i så lang tid har vært tuska bort i parlamentarisk hestehandel hadde det sin bestemte misjon at revolusjonære sto fram og sa klart fra at Stortinget ikke er den utveien arbeiderklassen må søke. Når kommunistene i en slik situasjon ikke hadde krefter til sjøl å stille opp hadde det langt mer positiv betydning for revolusjoneringa av klassen å oppfordre til boikott enn å oppfordre til å stemme partier som i ord og handling har gått mot revolusjonen. Boikottene i 69 og 71 var med på å forme den nye kommunistiske bevegelsen i motstrid til reformisme og revisjonisme.

KOMMUNISTENE OG VALGALLIANSER

I det utdraget vi har valgt fra «Radikalismen» anbefaler Lenin de engelske kommunistene å inngå valgallianse med Labour. Dette til tross for at Labour-ledelsen alt da var tvers gjennom borgerlig og at en Labour-regjering bare ville være kapitalisme med andre personer i de offisielle postene. For Lenin var dette en taktikk for å gå massene et skritt i møte, og dermed gjøre det lettere for

massene i annen omgang å følge kommunistene, når de hadde sett at Labour ikke innfridde sine løfter. Det var med andre ord ikke en taktikk for kapitulasjon og underslåing av den revolusjonære linja, men en taktikk for å fremme kommunismen blant arbeiderklassen.

Dette utdraget viser klart at Lenin var villig til å inngå valgallianser under bestemte betingelser. Dersom betingelsene ikke var oppfylt, blant annet kravet om kommunistenes fulle frihet til agitasjon, karakteriserte Lenin en valgallianse som forræderi.

Denne dialektiske holdninga til spørsmålet om valgallianser ble skapt hos Lenin gjennom den russiske revolusjonens praksis, og det er på ingen måte slik at de ferdige formuleringene som vi finner hos Lenin i «Radikalismen» var like klare f. eks. ti år tidligere. Det skjedde en utvikling hos Lenin også etterhvert som proletariatet i Russland og andre land vant nye erfaringer.

At dette er tilfelle kan vi se ved å gå til en artikkel Lenin skrev i 1906. Den var et forord til den russiske utgaven av Wilhelm Liebknechts brosjyre «Ingen kompromisser, ingen valgavtaler». Bare tittelen røper at den er meget skarpt mot valgallianser og kompromisser i det hele tatt. Nå må jeg med en gang skynde meg å tilføye at dette er skrevet i en tid med et generelt opportunistisk forfall i arbeiderbevegelsen i de fleste land. Det som skulle bli grunnlaget for den 2. internasjonales forræderi i 1914 var sterkt utviklet, og et av trekkene var kompromisser over en lav sko med borgerskapet. Det er ingen tvil om at høyrefaren spilte en avgjørende rolle i denne tida og derfor måtte bekjempes med skarp lut.

Når det er sagt vil jeg vise til hva Lenin skriver:

«Liebknecht benekter ikke i det hele tatt at avtaler med borgerlige opposisjonspartier er «nyttige» både når det gjelder «plasser i parlamentet» og når det gjelder å skaffe seg en «alliert» (en antatt alliert) mot den felles fienden — reaksjonen. Men den virkelige politiske innsikten og den solide sosialdemokratismen (her: kommunismen, o. a.) til denne veteranen blant de tyske sosialistene viser seg ved det faktum at han *ikke begrenser seg* til slike betraktninger. Han undersøker spørsmålet om ikke den «allierte» er en fiende i forkled-

ning som det ville være spesielt farlig å slippe inn i våre rekker, hvorvidt han bekjemper fienden og hvordan, hvilke avtaler som, foruten å skaffe flere plasser i parlamentet, ikke bryter med de langsiktige og mer grunnleggende målsetningene til det proletariske partiet.» (Coll. Works bnd 11, s. 401—402).

Dette er helt riktige synspunkter. En slik analyse må til. Uten en slik analyse vil en valgallianse være grov opportunisme. Men den er ikke tilstrekkelig i følge Lenin i 1920. For han slår fast at Henderson og Snowden «er håpløst reaksjonære», at de «foretrekker en koalisjon med borgerskapet» o. s. v. Kort sagt, etter Liebknechts skjema er det umulig å slutte seg fram til at Lenins forslag om valgallianse i 1920 er riktig. Det må andre momenter i tillegg, som det blir gjort greie for i «Radikalismen».

I 1906 stiller Lenin spørsmålet: «Vil ikke valgallianser skade det som vi holder mest av, «renheten til sosialdemokratiets prinsipper»? Dessverre! Dette spørsmålet har allerede blitt besvart av det politiske livets realiteter i Russland med fakta som får klassebevisste arbeidere til å rødme av skam.» (samme sted. s. 406).

Jeg ville gjøre Lenin en stor urett om jeg undersøkte at denne artikkelen ble skrevet da mensjevikene ønsket allianse med det liberale borgerskapet, kadettene. Likevel er det grunn til å påpeke at Lenin er mer nyansert i 1920 enn i 1906. Hvorfor? Jo, fordi dogmatikere av det ene eller det andre slaget vil kunne vrenge på Lenins standpunkt til «venstre»-opportunisten ved å rive løs sitater av den typen jeg har referert og opphøye dem til allmenne prinsipper i en hver situasjon. En annen fare som eksisterer er at man utelukkende ser på «Radikalismens» krav om å inngå nødvendige kompromisser og gjøre det til et krav om å inngå et hvilket som helst kompromiss. Dette har revisjonistene gjort.

Jeg har i dette utvalget tatt med flere utdrag som gjenspeiler den samme polemikken som forordet til Liebknechtartikkelen gjør. Når disse artiklene som også slår fast andre viktige prinsipper som kommunistene må ta hensyn til blir satt sammen med utdraget fra «Radikalismen» krever det av leseren at han forsøker å analysere den aktuelle situasjonen før han gir seg til å overføre det ene eller

det andre argumentet til vår tid og vårt land. Og her har vi særlig bruk for Lenins standpunkt og metode framfor den konkrete politikken som ble fulgt i hvert enkelt tilfelle. Bare slik kan vi lære uten å lage livløse sjablonger. «Den konkrete analyse av den konkrete situasjon — er marxismens levende sjel.» (Lenin).

ANDRE KILDER TIL KOMMUNISTISK VALGTAKTIKK

Jeg vil særlig nevne Historia til Arbeidets Parti i Albania, (finnes i engelsk utgave) og Vietnams Arbeiderpartis historie (finnes isvensk utgave). Her er nyttige lærdommer som kan gi flere synsvinkler på dette spørsmålet.

MARXISMEN — LENINISMEN OG DET PARLAMENTARISKE SYSTEMET

Marxister vil altså under gitte vilkår delta i valg. Vi vil bruke også denne kampformen til å spre sosialistisk bevissthet blant massene og avsløre borgerskapets diktatur. Også under parlamentariske vilkår vil kommunistene forsvare massenes interesser og støtte den kampen massene fører.

Men når det gjelder parlamentarismen som system, så mener vi omtrent følgende: Parlamentarismen er en overlevd statsform, den er skapt av borgerskapet til nytte for borgerskapet. De godene systemet fører med seg for de arbeidende massene er bare goder innafor den borgerlige parlamentarismens trange rammer. Som organ for folkelig makt er parlamentet ingenting verd. Ikke noe parlament har opphevd kapitaldiktaturet, og ingen sosialistisk stat har vært styrt av et parlament.

Men dette betyr ikke at vi er mot stemmerett og valg. Vi er for at representativt valgte folkeforsamlinger skal styre staten under sosialismen. Vi er tilhengere av at både stemmeretten og de folkevalg-

te forsamlingene skal ha *større* betydning under sosialismen enn under det borgerlig-parlamentariske systemet.

Men forutsetninga for det er at det sosialistiske demokratiet *bryter* med den systematiske innskrenkninga av det arbeidende folkets rettigheter som parlamentarismen innebærer. Den sosialistiske folkeforsamlinga må være virkelig representativ for arbeidsfolk og må være åpen for innsyn fra dem. Den må være både lovgivende og utøvende, dens medlemmer må kunne tilbakekalles til enhver tid og ikke gis privilegier i forhold til det arbeidende folket. Alt dette strider mot den borgerlige parlamentarismen.

For å gi et slikt strategisk perspektiv på den kommunistiske valgtaktikken har jeg i denne samlinga også tatt med Lenins teser om det borgerlige demokratiet og proletariatets diktatur.

Oslo, våren 1973.

Pål Steigan

Lenin om valgtaktikk

Utdrag fra

MOT BOIKOTT

Merknader fra en sosialdemokratisk publisist.

(Skrevet i juni 1907)

Den nylig avholdte lærerkongressen, hvor flertallet var under innflytelse fra de sosialrevolusjonære, vedtok en resolusjon som oppfordret til boikott av den tredje дума. Resolusjonen ble vedtatt med direkte deltakelse av en framtrедende representant for det Sosialrevolusjonære Partiet. De sosialdemokratiske lærerne og representanten fra RSDAP (Russlands Sosialdemokratiske Arbeiderparti) avholdt seg fra å stemme, fordi de mente at dette spørsmålet burde avgjøres av en partikongress eller -konferanse, og ikke av en faglig og politisk forening utenom partiet.

Spørsmålet om å boikotte den tredje думаen blir på denne måten et aktuelt spørsmål om revolusjonær taktikk. Å dømme etter dets talsmann på kongressen, hadde det sosialrevolusjonære partiet allerede avgjort dette spørsmålet, sjøl om vi ennå ikke har sett noen offisielle vedtak fra partiet eller noe skriftlig materiale fra medlemmene. Blant sosialdemokratene har spørsmålet blitt reist og det blir diskutert.

Hvilke argumenter gjør de sosialrevolusjonære bruk av for å underbygge sin avgjørelse? Vedtaket fra lærerkongressen snakker om hvor ytterst ubrukelig den tredje думаen-er, om den reaksjonære og kontrarevolusjonære karakteren til den regjeringa som iverksatte statskuppet 3. juni,¹⁾ om den nye valgloven som favoriserer godseierne o. s. v. o. s. v.²⁾ Saka blir lagt fram på en måte som om den ultra-reaksjonære karakteren til den tredje дума i seg sjøl gjør en slik form for kamp eller en slik parole som boikotten nødvendig og

riktig. Uriktigheten i et slikt argument er fullstendig klar for enhver sosialdemokrat, siden det ikke blir gjort noe forsøk på å undersøke de historiske vilkår som gjør boikotten anvendbar. Sosialdemokraten, som tar et marxistisk standpunkt, trekker sine slutninger om boikotten — ikke etter hvor reaksjonær den ene eller andre institusjonen er — men etter om det foreligger slike spesielle forhold som, som den russiske revolusjonen nå har vist, gjør det mulig å anvende boikottmetoden. Hvis noen vil begynne å diskutere boikott uten å ta i betraktning de siste to åra med revolusjonær erfaring, uten å studere den erfaringa, så må vi si om vedkommende at han har glemte mye og ikke lært noe som helst. Når vi behandler spørsmålet om boikott, skal vi starte med et forsøk på å analysere denne erfaringa.

I

Den viktigste erfaringa i vår revolusjon, når det gjelder å gjøre bruk av boikott, var utvilsomt boikotten av Bulygin-dumaen.³⁾ Hva mer er, så ble denne boikotten kronet med fullstendig og umiddelbar seier. Derfor må det være vår første oppgave å analysere de historiske betingelsene som boikotten av Bulygin-dumaen fant sted under.

To ting slår en med en gang når en analyserer dette spørsmålet. For det første var boikotten av Bulygin-dumaen en kamp for å forhindre at revolusjonen (til og med midlertidig) slo inn på veien med en monarkistisk konstitusjon (grunnlov. o. a.). For det andre fant boikotten sted under et stormende, altomfattende mektig og raskt oppsving i revolusjonen.

La oss undersøke den første omstendigheten. All boikott er en kamp, ikke innafor rammene av en gitt institusjon, men mot at den framtrer, eller, mer allment, mot at den skal bli i stand til å fungere. Derfor avslørte de som gikk mot boikotten — som Plekhanov og mange andre mensjeviker — på det allmenne grunnlaget

at det er nødvendig for marxister å gjøre bruk av representative forsamlinger, en absurd skjematisk tenkning. Å argumentere på den måten er å slippe unna det virkelige spørsmålet ved å gjenta sjølinnlysende sannheter. Det hersker ikke tvil om at en marxist skal gjøre bruk av representative forsamlinger. Men betyr det at en marxist ikke under bestemte forhold kan stå for en kamp, ikke innafor en gitt forsamling, men mot at denne forsamlinga kommer i stand? Nei, det gjør det ikke, fordi dette allmenne argumentet lar seg bare bruke i de tilfellene hvor det ikke er muligheter for en kamp som kan forhindre at en slik institusjon blir opprettet. Boikotten er et omstridt spørsmål nettopp fordi det er et spørsmål om hvorvidt det eksisterer muligheter til å hindre opprettelsen av en institusjon. *Ved sine* argumenter mot boikotten, viste Plekhanov & Co at de ikke skjønnte hva spørsmålet dreide seg om.

Videre. Hvis all boikott er en kamp, ikke innagor en gitt institusjon, men for å hindre den i å komme i stand, så var boikotten av Bulygin-dumaen ved siden av alt annet, en kamp for å hindre opprettelsen av hele systemet med institusjoner av monarkistisk-konstitusjonell type. Året 1905 viste tydelig muligheten av direkte massekamp i form av generalstreiker (streikebølgen etter niende januar) og mytterier (Potemkin). Massenes direkte revolusjonære kamper var derfor en kjennsgjerning. På den andre sida var ikke loven av 6. august noe mindre en kjennsgjerning. Den forsøkte å sjalte bevegelsen over fra den (i den mest direkte og trange betydninga av ordet) revolusjonære veien, til veien med monarkistisk konstitusjon. Det var objektivt sett uunngåelig at disse to veiene skulle komme i konflikt med hverandre. Det måtte komme til et valg mellom to veier for revolusjonens umiddelbare utvikling, et valg som sjølsagt ikke ville bli avgjort av den ene eller andre gruppas vilje, men av styrkeforholdet mellom de revolusjonære og de kontrarevolusjonære klassene. Og denne styrken kunne bare måles og prøves i kampen. Parolen om å boikotte Bulygin-dumaen var derfor en parole for kampen for veien med den direkte revolusjonære kampen, og mot den konstitusjonelt-monarkistiske veien. Sjøl langs den sistnevnte veien var kamp naturligvis mulig, og ikke bare mulig, men uunngåelig.

Sjøl på basis av en monarkistisk konstitusjon var det mulig å fortsette revolusjonen og forberede et nytt oppsving, sjøl på basis av en slik konstitusjon var det mulig og tvingende nødvendig for sosialdemokratene å fortsette kampen. Denne sjølinnlysende sannheten, som Axelrod og Plekhanov anstrengte seg så veldig og helt unødvendig for å bevise, er fortsatt sann. Men det spørsmålet som historien reiste var et helt annet: Axelrod og Plekhanov argumenterte «utafor saka», eller med andre ord, de unngikk det spørsmålet som begivenhetene stilte klassekreftene overfor ved å føre inn et spørsmål fra siste utgave av tyske sosialdemokratiske lærebøker. Den forestående *kampen om valg mellom veier* var historisk sett uunngåelig i den umiddelbare framtida. Alternativene var: skulle de gamle myndighetene sammenkalle Russlands første representative forsamling og derved for ei tid (kanskje veldig kort, kanskje temmelig lang) lede revolusjonen over på en konstitusjonelt-monarkistisk vei, eller skulle folket ved et direkte angrep feie vekk, eller i verste fall, ryste, det gamle regimet, hindre det i å lede revolusjonen over på denne veien og sikre (også for en kortere eller lengre periode) veien med massenes direkte revolusjonære kamp? Det var det spørsmålet som de revolusjonære klassene i Russland sto overfor høsten 1905 og som Axelrod og Plekhanov på det tidspunktet unnlot å legge merke til. Sosialdemokratenes oppfordring til aktiv boikott var i seg sjøl en måte å reise spørsmålet på, en måte å bevisst reise det på fra proletariatets parti, en parole for kampen *om valget av veier*.

Talsmennene for aktiv boikott, bolsjevikene, tolket det spørsmålet som historien reiste på en riktig måte. Kampen i tida oktober-desember 1905 var virkelig en kamp om valg av veier. Kampen ble ført med vekslende hell: til å begynne med hadde det revolusjonære folket overtaket, fravristet det gamle regimet muligheten til umiddelbart å lede revolusjonen over i monarkistisk-konstitusjonelle baner og opprettet *representative organer* av en reint revolusjonær type — sovjeter av arbeiderutsendinger o. s. v. istedet for de representative organene av politi-liberal type. Oktober-desember perioden var en periode med mest mulig frihet, mest mulig uavhengig aktivitet fra massene, mest mulig bredde og slagkraft i arbeiderbevegelsen på en

grunn som var befridd for monarkistisk-konstitusjonelle organer, lover og hindringer, gjennom folkets angrep. På «mellomherredømmets» grunn, da de gamle myndighetene allerede var undergravd og folkets nye revolusjonære makt (arbeider-, bonde- og soldatsovjeteene) ennå ikke var sterk nok til fullstendig å erstatte dem. Desember-kampen avgjorde spørsmålet i en annen retning: det gamle regimet vant ved å slå tilbake folkets angrep og holde sine posisjoner. Men, det var sjølsagt ingen grunn til å anse dette som en avgjørende seier på det daværende tidspunktet. Desember-opprøret i 1905 fikk sin fortsettelse i et stort antall spredte og mindre omfattende mytterier og streiker på sommeren 1906. Parolen om å boikotte Witte-dumaen⁴) var en parole i kampen for å samle disse opprørene og gjøre dem mer omfattende.

Så, den første konklusjonen som kan trekkes fra en analyse av erfaringene fra den russiske revolusjonen med boikotten av Bulygin-dumaen er at historien i boikottens skikkelse satte på dagsorden kampen for en vei med umiddelbar utvikling, en kamp om hvorvidt de gamle myndighetene eller folkets nye sjøletablerte makt skulle sammenkalle Russlands første representative forsamling, en kamp om en direkte revolusjonær vei eller (for ei tid) en monarkistisk-konstitusjonell vei.

I denne sammenhengen reiser det seg et spørsmål som ofte har dukket opp i litteraturen, og som stadig dukker opp når dette spørsmålet diskuteres, nemlig det om enkeltheten, klarheten, og «direktheten» av boikottparolen, så vel som det om en rettlinjet eller krokete utviklingsvei. Den direkte omstyrtinga, eller i verste fall, svekkinga og undergravinga av det gamle regimet, den direkte opprettelsen av folkets nye regjeringsmakt — alt dette er utvilsomt den mest direkte veien, mest fordelaktig for folkets vedkommende, men en som krever maksimum av krefter. Gitt et overveldende overtak i styrke er det mulig å vinne ved et direkte frontal-angrep. Mangler dette, må man benytte seg av indirekte metoder, avvente det riktige tidspunktet, gå krokete veier, foreta retrett o. s. v. o. s. v. Sjølsagt utelukker ikke veien med en monarkistisk konstitusjon på noen måte revolusjonen, hvis bestanddeler også bygges opp langs denne veien,

på en indirekte måte. Men denne veien er en lenger og mer krokete vei.

Gjennom hele den mensjevikiske litteraturen, spesielt den fra 1905 (fram til oktober), går beskyldninga om at bolsjevikene er «bigotte» og også formaninger til dem om å ta i betraktning historiens siksakbevegelse. I denne typen mensjevik-litteratur har vi en annen avart av den slags resonnement som forteller oss at hester spiser havre og at Volga renner ut i det Kaspiske Hav, argumentasjon som tilslører kjernen i et omdiskutert spørsmål ved å gjenta det ubestridelige. At historien vanligvis følger en krokete vei og at marxister bør være i stand til å mestre de mest kompliserte og fantastiske buktninger som historien kan oppvise, er ubestridelig. Men å gjenta dette ubestridelige har ingenting å gjøre med spørsmålet om hva en marxist bør gjøre når den samme historien konfronterer de kjempende krefte med et valg mellom en rett og en krokete vei. Å avvise hele saka i slike øyeblikk og i slike perioder, når dette skjer med å vise til den vanlige siksakbevegelsen i historien, er å ta etter «den omsvøpte mannen» (litterært: en trangsynt person, o. a.) og bli oppslukt i meditasjon over sannheten om at hester spiser havre. Slik som det nå en gang er, så er revolusjonære perioder hovedsaklig slike perioder i historien hvor de kjempende kreftene støter sammen i et ganske kort tidsrom og avgjør spørsmålet om landets valg mellom en rett eller krokete utvikling for forholdsvis lang tid. Behovet for å regne med den krokete veien avskaffer ikke på noen måte det faktum at marxister bør være i stand til å forklare for massene i de avgjørende øyeblikkene at den direkte veien er å foretrekke, at de bør hjelpe massene i kampen for å velge denne veien, å fremme paroler o. s. v. Og bare håpløse trangsynte folk og de mest avstumpete pedanter kan gi seg til å håne dem som kjempet for den direkte veien, etter at de avgjørende historiske kampene var over som avgjorde at det ble den krokete veien i stedet for den rette. Det ville være som hånen fra tyske politi-inspirerte offisielle historikere som Treitschke over de revolusjonære parolene og den revolusjonære umiddelbarheten til Marx i 1848.

Marxismens holdning til siksakbevegelsen i historien er grunnleg-

gende den samme som dens holdning til kompromisser. Enhver buktning i historien er et kompromiss, et kompromiss mellom det gamle, som ikke lenger er sterkt nok til fullstendig å undertrykke det nye og det nye som ikke er sterkt nok til helt ut å omstyrte det gamle. Marxisme forkaster slett ikke kompromisser. Marxisme anser det for nødvendig å gjøre bruk av dem, men det forhindrer ikke marxismen i, som en levende og aktiv historisk kraft, å kjempe energisk mot kompromisser. Å ikke innse denne tilsynelatende motsigelsen betyr at man ikke forstår marxismens grunnlag.

Engels uttrykte engang den marxistiske holdninga til kompromisser veldig levende, klart og konsist i en artikkel om manifestet fra de blanquistiske⁵ flyktningene fra Kommunen⁶) (1874). Disse blanquistene skrev i sitt manifest at de ikke under noen omstendighet gikk med på kompromisser. Engels latterliggjorde manifestet. Det var ikke, sa han, et spørsmål om å avvise kompromisser som omstendighetene dømmer oss til (eller som omstendighetene tvinger oss til — jeg må be leseren om unnskyldning for at jeg er nødt til å sitere etter hukommelsen, da jeg ikke er i stand til å kontrollere originalteksten.) Det var et spørsmål om klart å innse de virkelige revolusjonære måla til proletariatet og være i stand til å følge dem bestandig under alle forhold, gjennom alle buktninger og kompromisser.

Bare fra denne synsvinkelen kan vi verdsette enkelheten, umiddelbarheten og klarheten ved boikotten som en parole som retter seg til massene. I all sin fortreffelighet er ikke parolen god i seg sjøl, men bare under forutsetning av at forholda ligger til rette for en kamp om valg av en direkte eller en krokete vei, i den situasjonen hvor parolen blir brukt. Under Bulygin-dumaens periode var denne parolen den eneste korrekte og revolusjonære som arbeidernes parti kunne stille opp, ikke fordi den var den enkleste, mest likeframme og klareste, men fordi de historiske vilkåra på det tidspunktet stilte arbeidernes parti oppgaven å ta del i kampen for en enkel og direkte revolusjonær vei mot den konstitusjonelt-monarkistiske siksak-bevegelsen.

For å oppsummere. Boikott-parolen var et produkt av en spesiell historisk periode. I 1905 og i begynnelsen av 1906 var den objektive situasjonen som de kjempende kreftene sto overfor slik at den stilte dem et umiddelbart valg mellom veien med direkte revolusjon eller overgangen til en monarkistisk konstitusjon. Hovedformålet med boikottkampanjen var å bekjempe konstitusjonelle illusjoner. Boikottens suksess var avhengig av et stormende, altomfattende, raskt og mektig oppsving i revolusjonen.

I alle disse henseende krever situasjonen i dag, på høstparten 1907, ikke en slik parole og rettferdiggjør den ikke.

Mens vi fortsetter vårt daglige arbeid med å forberede oss til valget, uten å avslå å delta i representative forsamlinger på forhånd, hvor reaksjonære de enn er, må vi rette all vår propaganda og agitasjon inn på å forklare folket sammenhengen mellom desember-nederlaget og hele den påfølgende nedgangen for friheten og skjendinga av konstitusjonen. Vi må innprente i massene den faste overbevisninga om at med mindre det er direkte massekamp vil denne skjendinga fortsette og bli verre.

Mens vi ikke avviser bruken av boikottparolen i tider med voksende revolusjon, når behovet for en slik parole for alvor kan bli aktuelt, må vi på det nåværende tidspunktet utvise enhver anstrengelse i et forsøk på å omforme et eller annet oppsving i arbeiderklassens bevegelse, ved vår direkte og umiddelbare innflytelse, til en stormende, altomfattende og pågående bevegelse mot reaksjonen som helhet, mot dens grunnvoller.

Utdrag fra

SOSIALDEMOKRATENE OG VALGAVTALER

(Skrevet i slutten av oktober 1906)

Valgkampen til den andre dumaen er et spørsmål som har stor interesse i arbeidernes parti akkurat nå. Spesiell oppmerksomhet blir viet til spørsmålet om «blokker», d. v. s. permanente eller midlertidige

valgavtaler mellom sosialdemokratene og andre partier. Den borgerlige kadettpressa — *Rech, Tovaritsj, Novy Put, Oko* o. s. v. — gjør sitt ytterste for å overbevise arbeiderne om behovet for en «blokk» (en valgavtale) mellom sosialdemokratene og kadettene. Noen Mensjevikiske sosialdemokrater anbefaler også slike blokker (Tsjerevanin i *Nashe Djelo* og *Tovaritsj*), andre er imot det (Martov i *Tovaritsj*). De bolsjevikiske sosialdemokratene er imot slike blokker og går bare med på delavtaler på høyere stadier i valget om fordelinga av plasser i samsvar med velgeroppslutninga til de revolusjonære og opposisjonelle partiene i første valgomgang.

Vi skal kort prøve å slå fast grunnlaget for dette standpunktet.

I

Sosialdemokratene anser parlamentarismen (deltakelse i representative forsamlinger) som en av måtene å opplyse og skolere proletariatet og organisere det i et uavhengig klasseparti; som en av midlene i den politiske kampen for å frigjøre arbeiderne. Dette marxistiske standpunkt skiller sosialdemokratene grunnleggende fra de borgerlige demokratene, på den ene sida, og anarkistene på den andre. Borgerlige liberale og radikale anser parlamentarismen som den «naturlige» og eneste normale og legitime måte å drive statens virksomhet på generelt, og de avviser klassekampen og den moderne parlamentarismens klassekarakter. Borgerskapet anstrenger seg med alle midler og ved enhver anledning med å kaste blå i øynene på arbeiderne for å hindre dem i å se at parlamentarismen er et redskap for borgerskapets undertrykking, for å hindre dem i å se parlamentarismens historiske begrensning. Anarkistene er også ute av stand til å gi ei riktig vurdering av den historisk avgrensa rollen til parlamentarismen og avviser fullstendig denne formen for kamp. Det er grunnen til at de russiske sosialdemokratene bekjemper både anarkismen og borgerskapets forsøk på å *stoppe* revolusjonen så fort som mulig og treffe en avtale med det gamle regimet på en parlamentarisk basis. Sosialdemokratene underordner parlamentarisk virksomhet

fullstendig og avsolutt de allmenne interessene til arbeiderbevegelsens og proletariatets spesielle oppgaver i den nåværende borgerlig-demokratiske revolusjonen.

Herav følger det for det første at sosialdemokratenes deltakelse i duma-kampanjen er av en helt annen karakter enn andre partiers. I motsetning til dem, ser vi ikke denne kampen som et mål i seg sjøl, og vi ser den ikke engang som av avgjørende viktighet. I motsetning til dem, setter vi klassekampens interesser over valgkampen. I motsetning til dem reiser vi ikke i valgkampen paroler om parlamentarisme for de parlamentariske reformene sin skyld, men den revolusjonære kampen for en grunnlovgivende forsamling. Dessuten reiser vi kampen i sin høyeste form, som har vokst ut av den historiske utviklinga av kampformene i de siste par åra.*

II

Hvilke slutninger skal man trekke av det foregående når det gjelder valgallianser? For det første at vår viktigste oppgave er å utvikle klassebevissthet og uavhengig klasseorganisering hos proletariatet, som er den eneste klassen som er revolusjonær til det siste, og som er den eneste mulige leder for en seierrik borgerlig-demokratisk revolusjon. Derfor er klassens uavhengighet gjennom valgene og duma-kampanjen vår viktigste allmenne oppgave. Dette utelukker ikke deloppgaver, men de må alltid underordnes og utføres i samsvar med denne oppgaven. Denne forutsetninga, som er bekreftet av marxistisk teori og av hele den internasjonale sosialdemokratiske bevegelsens erfaring, må være vårt utgangspunkt.

*) Vi skal ikke her berøre boikottspørsmålet, siden det ikke faller innfor området for denne brosjyra. Vi skal bare bemerke at dette spørsmålet ikke lar seg besvare på riktig vis uten å ta hensyn til den *konkrete* historiske situasjonen. Boikotten av Bulygin-dumaen var *seierrik*. Boikotten av Witte-dumaen var nødvendig og *korrekt*. De revolusjonære sosialdemokratene må være de *første* til å følge den mest besluttomme, den mest direkte kampen, og de *siste* til å følge en mer indirekte form for kamp. Stolypin-dumaen kan ikke boikottes på den gamle måten og det ville være feilaktig å gjøre det etter erfaringene med den første dumaen. (Fotnote av Lenin.)

De spesielle oppgavene som proletariatet har i den russiske revolusjonen kan se ut til å gå mot denne forutsetninga i forbindelse med følgende: storborgerskapet har allerede forrådt revolusjonen gjennom oktofristene, eller har satt det som sitt mål å stoppe revolusjonen ved hjelp av en grunnlov (kadettene); seier i revolusjonen er bare mulig hvis proletariatet får støtte fra de mest progressive og politisk bevisste delene av bøndene, hvis objektive stilling tvinger dem til å kjempe og ikke å inngå kompromisser, å gjennomføre og ikke bremse revolusjonen. Av dette kan noen slutte at sosialdemokratene må inngå valgallianser med de demokratiske bøndene under hele valgkampen.

Men en slik slutning kan ikke trekkes av det fullstendig riktige premisset om at en full seier i revolusjonen bare er mulig i form av det revolusjonært-demokratiske diktaturet til proletariatet og bøndene. Det står fortsatt igjen å bevise at en blokk med de demokratiske bøndene under hele valget er mulig og fordelaktig ut fra de nåværende partiforholdene (de demokratiske bøndene i vårt land blir ikke representert av ett, men av flere partier) og i betraktning av det gjeldende valgsystemet. Det står ennå igjen å bevise at vi ved å slutte allianser med dette eller hint parti, vil uttrykke og opprettholde interessene til de virkelig revolusjonære lag av bøndene bedre enn om vi opprettholder partiets fulle uavhengighet til å kritisere *det* og *det* demokratiske bondepartiet og ved å sette noen elementer blant de demokratiske bøndene *opp mot* andre. Premisset om at proletariatet står bøndene nærmest i den nåværende revolusjonen fører uten tvil til denne politiske hovedlinja for sosialdemokratiet: sammen med de demokratiske bøndene mot de forræderske storborgerlige «demokratene» (kadettene). Men om det *i den nåværende situasjonen* fører til at man bør opprette en valgblokk med folkesosialistene (Det Folkesosialistiske Partiet) eller med de sosialrevolusjonære, kan ikke avgjøres uten en analyse av de trekkene som skiller *disse* partiene fra hverandre og fra kadettene, uten en analyse av det *nåværende* valgsystemet med sine tallrike stadier. Bare en ting følger av det, direkte og *absolutt*: under ingen omstendighet kan vi under valgkampen nøye oss med å stille proletariatet nakent og

abstrakt opp mot de borgerlige demokratene i sin alminnelighet. Tvert imot må vi vie oppmerksomheten til å trekke klare skillelinjer på grunnlag av revolusjonens *historiske fakta* mellom det liberalt-monarkistiske og det revolusjonært-demokratiske borgerskapet, eller for å si det mer konkret, mellom kadettene, folkesosialistene og de sosialrevolusjonære. Bare ved å trekke slike skillelinjer vil vi være i stand til å bestemme på en riktig måte hvem våre nærmeste «allierte» er. Men først av alt må vi ikke glemme at sosialdemokratene må betrakte enhver alliert blant de borgerlige demokratene som de betrakter en fiende. For det andre må vi studere svært nøye hva som er mest fordelaktig: enten å bli bundet til en *allmenn* blokk med noen folkesosialister (for eksempel) eller å bevare full uavhengighet for så i det avgjørende øyeblikk å ha frihet til å splitte «trudovikene» i opportunister (FS'ere) og revolusjonære (SR'ere) og stille de sistnevnte *opp mot* de førstnevnte o. s. v.

Slik ser vi at argumentet om revolusjonens arbeider-bonde karakter ikke pålegger oss å inngå allianse med dette eller hint av de demokratiske bøndernes partier, på dette eller hint stadium av valgene til den annen дума. Det er ikke engang et tilstrekkelig argument for å begrense proletariatets klasseuavhengighet i valget, for ikke å snakke om å oppgi denne uavhengigheten.

VII

For å oppsummere.

I sin allmenne valgtaktikk må sosialdemokratene ta som sitt utgangspunkt den fullstendige uavhengigheten til det revolusjonære proletariatets klasse-parti.

Dette allmenne prinsippet kan bare forlates i tilfeller hvor omstendighetene gjør det tvingende nødvendig eller i spesielle, avgrensede situasjoner.

De spesielle trekkene ved det russiske valgsystemet og de politiske grupperingene som finnes blant den overveldende massen av befolk-

ninga, nemlig bøndene, skaper ikke noen tvingende nødvendighet ved de lavere stadiene i valget, d. v. s. ved valgene av valgmenn i de store byene og representanter for hver tiende husstand og delegater på landsbygda. Det oppstår ikke noen slik nødvendighet i de store byene fordi det her *ikke i det hele tatt* er avgjørende hvor mange som blir valgt til dumaen. Det som er avgjørende er sosialdemokratenes muligheter til å henvende seg til de breieste og mest konsentrerte delene av befolkninga, som er «mest sosialdemokratiske» på grunn av hele sin stilling.

På landsbygda gir det faktum at massene er politisk utvikla og flytende, den spredte karakteren av bosettinga og de ytre forholda ved valget, spesielt opphav til utvikling av ikke-partibundne (og ikke-partibundne revolusjonære) organisasjoner, sammenslutninger, sirkler, forsamlinger, strømninger og bestrebelser. Under slike vilkår er blokker helt unødvendig ved de lavere stadiene. Nøye oppfølging av partiets prinsipper er derfor i alle henseende den riktigste og mest hensiktsmessige politikken for sosialdemokratene.

Derfor fører den allmenne linja om en allianse mellom proletariatet og de revolusjonære bøndene oss til den konklusjonen at de eneste avtaler som er nødvendige er delavtaler (slik som avtaler med trudovikene mot kadettene) ved de høyere stadier i valgsystemet, d. v. s. i valgmannsforamlinger. De spesielle trekkene ved de politiske skillelinjene blant trudovikene fører også til en slik løsning på spørsmålet.

I alle disse delavtalene må sosialdemokratene nøye skille mellom de forskjellige borgerlig-demokratiske partiene og de forskjellige avskygningene blant dem etter hvor konsekvent og prinsippfast deres demokratiske overbevisning er.

Det ideologiske og politiske innholdet i valgkampen og delavtalene må ligge i å forklare den sosialistiske teorien og sosialdemokratenes uavhengige paroler i den aktuelle revolusjonen både når det gjelder revolusjonens mål og hvordan og med hvilke midler de skal oppnås.

— — —

Denne brosjyra ble skrevet før *Sotsial-Demokrat* nr. 5 var utkommet. Før dette nummeret hadde partiet all grunn til å håpe at

partiets sentralkomité⁷⁾ ville si seg absolutt uenig i valgallianser med borgerlige partier i første valgomgang, avtaler som burde være utillatelige for sosialister. Vi kunne ikke la være å tro det siden en så innflytelsesrik mensjevnik som kamerat L. Martov *uttrykkelig* hadde slått fast sin motstand mot *enhver* avtale i første valgomgang, ikke bare gjennom å skrive i *Tovaritsj*, men også i et brev fra sentralkomitéen til grunnorganisasjonene (skrevet av Martov) om forberedelsene til valgkampen.

Det viser seg nå at sentralkomitéen har gått over til Tsjerevanin, eller at den i det minste har vaklet. Lederen i *Sotsial-Demokrat* nr. 5 *godkjenner* blokker i første stadium uten engang å antyde med hvilke borgerlige partier! Brevet fra Plekhanov av i dag (31. oktober) som han er rømt til kadettavisa *Tovaritsj* med for å forsvare en blokk med kadettene, gjør det klart for all verden hvem det er som har fått sentralkomitéen til å vakle. Og Plekhanov, med en orakelmine som vanlig, leverer de mest banale plattheter, unngår fullstendig det sosialistiske proletariats målsetninger (kanskje av høflighet for den borgerlige avisa som har gitt ham ly) og prøver ikke engang å berøre konkrete fakta og argumenter.

Vil dette «ugjenkallelige kravet» fra Geneve (d. v. s. Plekhanov. O. a). være nok til at sentralkomitéen går over fra Martov ... til Tsjerevanin?

Vil vedtaket fra enhetskongressen som nedla forbud mot alle avtaler med borgerlige partier bli annullert av den sentralkomitéen som ble valgt på denne kongressen?

Den forente valgkampen til sosialdemokratene trues av alvorlig fare.

Det sosialistiske arbeiderpartiet trues av faren for avtaler med borgerlige partier i første stadium av valget, noe som vil demoralisere partiet og vise seg å være skjebnesvangert for proletariats klasseuavhengighet.

Alle revolusjonære sosialdemokrater må stå sammen og erklære nådeløs krig mot opportunistisk forvirring og vakling!

VALGENE I ST. PETERSBURG OG OPPORTUNISMENS KRISE.

(Offentliggjort 25. januar 1907)

Den 6. januar ble det holdt en partikonferanse i St. Petersburg. Denne konferansen skulle avgjøre om det skulle sluttet avtaler med kadettene i hovedstaden.

Til tross for Plekhanovs appell til «arbeider-kamerater» publisert i *Tovaritsj*, til tross for Madame E. Kuskovas hysteriske artikler, til tross for Plekhanovs trusler om å regne arbeiderne til «frihetens fiender» dersom de insisterte på å opprettholde en uavhengig sosialdemokratisk posisjon og til tross for kadettene mer eller mindre forlokkende løfter, viste det organiserte og klassebevisste proletariatet i St. Petersburg seg så politisk modent at flertallet etter diskusjon og avstemning erklærte seg imot enhver avtale med kadettene. Det var klart at konferansen, valgt av organiserte arbeidere etter diskusjon og stemmegivning for plattformer,* ville gå inn for det samme.

Plassen tillater oss ikke å ta opp konferansens forløp i detalj her i *Proletary*, dessuten har det blitt utgitt en god del materiale om dette emnet. Det er imidlertid viktig å bemerke at våre opportunist har gått så langt i sin politikk med borgerlige kompromisser at de ikke kan godta konferansens beslutning. Det var opplagt alt ved starten av konferansen at mensjevikene i St. Petersburg med støtte fra sentralkomitéen, ikke ville bøye seg for konferansens vedtak. Kadettene venner lette bare etter et påskudd til å bryte med det revolusjonære sosialdemokratiet. Et påskudd måtte finnes, uansett hva det skulle være. Siden spørsmålet om fullmaktene ikke maktet å gi et slikt påskudd, benyttet mensjevikene seg av sentralkomitéens *anbefaling* om at spørsmål som angikk valgtaktikken skulle avgjøres av de enhetene som var direkte berørt, og marsjerte ut fra konferansen på spørsmålet om å dele konferansen i to grupper, en for byen og en for forstedene. De ønsket å erstatte partiets distriktsinndeling med politiets administrative inndeling. Hvis det mensjevi-

*) Unntatt i de mensjevikiske distriktene Viborg og det fransk-russiske underdistriktet, hvor det ikke ble stemt over plattformer. (Fotnote av Lenin.)

kiske rådet hadde biltt fulgt ville vi ikke bare vært nødt til å holde forstedenes enheter ute fra konferansen, vi måtte også ha splitta opp enheter som hittil hadde vært samla under ett, slik som Neva, Moskva og Narva distrikter, og omorganisert partiet, ikke slik det passet partiet, men for å tekkes myndighetene.

Det var åpenbart at uansett hvordan man delte inn konferansen så ville flertallet gå imot avtaler med kadettene. Mensjevikene marsjerte ut, til forlystelse for hele borgerpressa, vedtok å føre en egen valgkamp i St. Petersburg, føre kamp mot sine egne partikamerater og splitte proletariatet i byen av hensyn til en avtale med et borgerlig, monarkistisk parti — partiet for «folkets frihet», (Kadett-partiet. O. a.).

Borgerpressa hadde all grunn til å jubel! Rennesteinsavisa *Sevodnya* har høytidelig erklært i en spesiell lederartikkel at mensjevikene ved dette vedtaket hadde *reddet Russland*; og *Rech*, det offisielle organet til kadettene, har lovet å belønne mensjevikene ved å avstå en plass i arbeiderkurien til en «mensjevik», men under ingen omstendighet til en «bolsjevik».

Det første resultatet av mensjevikenes uavhengige handlinger er at borgerskapet har begynt å diktere arbeiderkurien sin vilje.

Da konferansen fortsatte forhandlingene etter den mensjeviske utmarsjeringa, besluttet den at siden det ikke eksisterer noen svartehundrefare i St. Petersburg, og for å svekke kadettene herredømme og befri det demokratiske småborgerskapet fra deres innflytelse, burde man på bestemte vilkår inngå avtaler med de sosialrevolusjonære og trudovikene om fordelinga av plassene (to til arbeiderkurien, to til sosialdemokratene, en til de sosialrevolusjonære og en til trudovikene).

Borgerpressa jubler: trudovikene og de sosialrevolusjonære har inngått i en blokk med folkesosialistene, som heller til kadettene; mensjevikene har brutt ut — bolsjevikene er isolert! Revolusjonær taktikk blir fordømt, «fredelige metoder» triumferer, hurra for en allianse med monarkiet, og ned med metoden med folkelig massekamp!

Etter å ha splittet sosialdemokratene og svekket proletariatet, revolusjonens hydra, gjør kadettene en skammelig avtale — med herr

Stolypin. Avisene rapporterer at statsministeren har lovt Miljukov foretrede om et par dager, og at statsministerens betingelser for legalisering av kadettpartiet er — ingen blokker med venstre. Kadettene er villige til å gå med på at hele «venstre» — altså den *småborgerlige* blokken — (folkesosialistene, de sosialrevolusjonære, trudovikene og mensjevikene) skal få to av de seks plassene i St. Petersburg. For å berolige galleriet er kadettene *forberedt på* å gi to plasser til den brysomme småborgerlige blokken. Siden de er sikre på at venstre-blokken ikke vil gå med på dette, forhandler kadettene med Stolypin, lederen for de Svarte Hundrer.

Scenen forandrer seg. Valgkampen begynner. Valgmøter blir holdt. Mensjevikene som sjelden snakker på disse møtene, babler beskjedent om avtaler med kadettene. Bolsjevikene som snakker på alle møtene, oppfordrer proletarer og halvproletarer om å slutte opp om det forente arbeiderparti — det sosialdemokratiske partiet. De oppfordrer proletariske og demokratiske velgere om å opprette en enhetlig revolusjonær blokk mot de Svarte Hundrer og kadettene. Kadettene blir pepet ut, mens bolsjevikene får applaus. Demokratene i byen — arbeiderne og småborgerskapet — går mot venstre og rister av seg kadettene åk.

Scenen forandrer seg på nytt: «kompromissfolkene» skummer av raseri. Med fråden om munnen snakker de om bolsjevikene. Ned med bolsjevikene! I rørende forening starter *Novoye Vremya* (svarte-hundreavis, O. a.) og *Tovaritsj*, oktobristene og kadettene, Vodovozovene og Gromanene et korstog mot den røde bolsjevismen. Hvis bolsjevismen noen gang trengte bekreftelse på sin revolusjonære klas-setaktikk, har den funnet det i det raseriet som hele borgerpressa angriper den med. Hvis de småborgerlige, revolusjonære demokratene som oppriktig prøver å sette sine paroler ut i livet, trengte en virkelig lekse, så får de den nå gjennom den forakten som stor- og mellomborgerskapet viser dem, gjennom kadettene kompromiss (med regjeringa) som de driver bak folkets rygg.

De revolusjonære sosialdemokratene sier til alle demokrater blant byenes og landsbygdas fattige: bare i allianse med proletariatet, bare ved å kaste av dere kadettene formynderskap, bare gjennom en

besluttsom og konsekvent kamp mot selvherskerdømmet, kan dere finne deres redning. Hvis dere er modne nok til dette må dere følge proletariatet. Hvis ikke, vil dere forbli under kadettene formynderskap, og uansett utfallet av valget, uansett resultatet av deres hestehandler om plasser, vil proletariatet fortsette å følge sin egen revolusjonære vei.

Mensjevismen går nå gjennom en hard prøve. Valgkampen har blitt en hjørnestein i deres opportunistiske taktikk. Deler av sosialdemokratiet har kommet under innflytelse av borgerlige ideologer. De borgerlige ideologene retter bitende hån mot mensjevikene, som de kaller «moderate sosialister» (*Rechts* betegnelse), som man alltid kan stole på. Deres venner på høyresida tar dem ikke i betraktning... de bare stoler på deres lojale tjenester mot kadettene. En del av sosialdemokratene er sunket så dypt at det liberale borgerskapet bare regner dem som lydige redskaper, og det revolusjonært innstilte proletariatet foretrekker å stemme med de sosialrevolusjonære (slik som det skjedde ved valgene av delegater fra den mensjevikiske høyborgen — Viborg-distriktet) heller enn å stemme på *slike* sosialdemokrater.

Oppportunismens krise nærmer seg. Mensjevismen får et avgjørende slag gjennom avtalen med «kompromissfolkene». Vasiljevene, Malisjevskiene og Larinene har ryddet veien til... kirkegården. Forvirring og gjensidig uteslutning hersker i mensjevikenes rekke. Martov utelukker Vasiljevene og Malisjevskiene fra partiet. La arbeiderne utslutte sjølve mensjevismens ånd fra Partiet!

VALGENE TIL DEN FJERDE DUMA

(Skrevet i januar 1912)

I

Denne konferansen innser den ubestridelige nødvendigheten av at RSDAP deltar i den kommende valgkampen til den fjerde statsdumaen, nominasjon av vårt partis uavhengige kandidater og opprettelsen av ei sosialdemokratisk gruppe i den fjerde дума. Gruppen skal være en del av partiet og underlagt det i sin helhet.

De viktigste oppgavene for partiet i valget og for den framtidige sosialdemokratiske gruppa i думаen — oppgaver som må overordnes alt annet — er sosialistisk klassepropaganda og organisering av arbeiderklassen.

Vårt partis viktigste paroler i det kommende valget må være:

1. En demokratisk republikk.
2. Åttetimersdagen.
3. Konfiskering av godsene.

I all vår valgagitasjon er det nødvendig å gi en klarest mulig forklaring på disse kravene, basert på erfaringene med den tredje думаen og regjeringas virksomhet både i den sentrale og den lokale administrasjonen.

All propaganda for de øvrige kravene på det sosial-demokratiske minimumsprogrammet, nemlig: allmenn stemmerett, forsamlingsfrihet, folkelig valg av dommere og embetsmenn, statlig forsikring for arbeiderne, erstatning av den stående hæren med folkevæpning og så videre, må bli uløselig knyttet til de tre ovennevnte kravene.

Den allmenne taktiske linja til RSDAP i valget bør være følgende: Partiet må føre en ubønnhørlig kamp mot det tsaristiske monarkiet og de godseier- og kapitalistpartiene som støtter dette, samtidig med en målbevisst avsløring av de kontra-revolusjonære synspunktene til de borgerlig-liberale (ledet av kadettpartiet) og deres falske demokrati.

Spesiell oppmerksomhet må en i valgkampen vie til å atskille det proletariske partiets standpunkt fra *alle* ikke-proletariske partier og forklare den småborgerlige kjerna i de demokratiske gruppene (hovedsaklig trudovikene, narodnikene og de sosialrevolusjonære) falske sosialisme, og påpeke hvilken skade de gjør mot demokratiet med sin vakling på spørsmålet om konsekvent revolusjonær massekamp.

Når det gjelder valgavtaler, må partiet i samsvar med vedtakene på London-kongressen:

1. Stille opp sine egne kandidater i alle arbeiderkuriene og forby *enhver* avtale med andre partier eller grupper (likvidatorer);

2. I betraktning av den store agitatoriske betydninga det ligger i å nominere uavhengige sosial-demokratiske kandidater, er det nødvendig å sikre at partiet stiller opp sine egne kandidater i byvelgerne andre forsamling, og i så stor utstrekning som mulig i bondekuriene;

3. I tilfeller med en annen valgomgang (§ 106 i valgreglementet) i valgene på valgmenn ved byvelgerne andre forsamling er det tillattelig å slutte avtaler med de borgerlige demokratene mot de liberale og så med de liberale mot alle regjeringspartiene. En type avtale kan være oppstilling av en allmenn liste med valgmenn for en eller flere byer hvor partiene er representert etter hvor mange stemmer de fikk i første valgomgang;

4. I de fem byene (St. Petersburg, Moskva, Riga, Odessa, Kiev) der det er direkte valg med en annen valgomgang, er det helt nødvendig å stille opp egne sosialdemokratiske kandidater ved første valgomgang for byvelgerne til annen kurie. I tilfelle av en annen

valgomgang her, og siden det opplagt ikke eksisterer noen fare fra de Svarte Hundrer, er det bare tillatt å slutte avtale med de demokratiske gruppene mot de liberale;

5. Det kan ikke inngås noen valgavtale som krever en felles plattform, og sosialdemokratiske kandidater må ikke bindes av noen slags politiske konsesjoner, og heller ikke må sosialdemokratene bli hindret i besluttsom kritikk av den kontrarevolusjonære karakteren til de liberale og halvhjertetheten og inkonsekvensen til de borgerlige demokratene;

6. Ved annet stadium i valget (i uyezdz delegat-guvernementsforsamlingene, i forsamlingene o. s. v.) når det måtte vise seg avgjørende å sikre nederlag for ei oktofrist- svart hundre- eller regjeringsliste allmennt må det sluttet avtaler omfordeling av plassene i første omgang med de borgerlige demokratene (trudoviker, folkesosialister o. s. v.) og dernest med de liberale (kadettene), de uavhengige, progressistene o. s. v.

III

Alle sosialdemokrater må *umiddelbart* starte forberedelsene til valgkampen og vie spesiell oppmerksomhet til følgende:

1. Det er tvingende nødvendig overalt å opprette illegale sosialdemokratiske celler for at de uten opphold skal forberede den sosialdemokratiske valgkampen;

2. Å vise særlig oppmerksomhet til å styrke og utvide den eksisterende legale arbeiderpressa;

3. Hele valgkampen må føres i nær tilknytning til fagforeningene og alle andre arbeidersammenslutninger, og den formen disse foreningene deltar i må velges nøye med omsyn til deres legale status;

4. Spesiell vekt må det legges på den organisatoriske og agitatoriske forberedelsen av valgene til arbeiderkuriene i de seks guvernementene hvor arbeiderkuriene er garantert utsendinger til думаen (St. Petersburg, Moskva, Vladimir, Kostroma, Kharkov og Ekaterinoslav).

Hver eneste valgmann fra arbeiderkuriene — her og i andre guvernementer — må være medlem av det sosialdemokratiske partiet;

5. Forsamlinger av arbeiderdelegater må, i samsvar med de illegale partiorganisasjonenes retningslinjer, avgjøre akkurat *hvem* som skal velges til dumaen fra arbeiderne og binde valgmennene, under trusel om boikott og om å bli stemplet som forrædere, til å trekke sitt kandidatur til fordel for partikandidaten;

6. Idet man tar hensyn til regjeringas forfølgelse, arrestasjon av sosialdemokratiske kandidater o. s. v., er det nødvendig å utføre et særskilt samvittighetsfullt, systematisk og nøyaktig arbeid, og å ta i bruk alle midler for å reagere raskt på all slags politi-taktikk og nøytralisere alle knep og all tvang fra tsarregjeringas side, og velge sosialdemokrater til den fjerde statsdumaen, og generelt styrke gruppa av demokratiske utsendinger til dumaen;

7. Det sosialdemokratiske partiets kandidater blir godkjent, og anvisninger angående valget blir gitt av de lokale illegale partiorganisasjonene og -gruppene under overoppsyn og ledelse av partiets sentralkomité;

8. Hvis det til tross for alle anstrengelser viser seg umulig å avholde en partikongress eller en ny konferanse før valgene til den fjerde дума, gir konferansen sentralkomitéen eller et organ utpekt av den til dette formålet, myndighet til å gi konkrete anvisninger i spørsmål som angår ledelse av valgkampen i de forskjellige distriktene, eller å løse særskilte problemer som måtte dukke opp, o. s. v.

Utdrag fra

ARBEIDERKLASSEN OG DENS «PARLAMENTARISKE»
REPRESENTANTER
(Skrevet i desember 1912)

Som en allmenn regel i alle land i verden, har arbeiderpartienes parlamentariske representanter en *mer opportunistisk* sammensetning enn arbeiderpartiene sjøl har. Grunnen er lett å se: for det første *begrenser* valgsystemet i de borgerlige landa, sjøl i de mest demokra-

tiske, i praksis arbeidernes stemmerett, enten ved å gjøre den avhengig av alder (i Russland må man være 25 år) eller bosted og arbeidets varighet (seks måneder i Russland), o. s. v. Og det er de unge, mest politisk bevisste og besluttsomme delene av proletariatet som disse begrensningene rammer hardest.

For det andre, under et *hvilket som helst* stemmerettssystem, spesialiserer de ikke-proletariske elementene i arbeiderpartiene seg lettere på det «parlamentariske» yrket, — ansatte i fagforeningene, små eiendomsbesittere, kontorfunksjonærer, og spesielt «intelligensiaen» — (på grunn av sin stilling, sosiale status, øvelse o. s. v.).

Utdrag fra

«Venstre»-kommunismen — en barnesykdom
(«Radikalismen», kommunismens barnesykdom)

«VENSTRE»-KOMMUNISMEN I ENGLAND.⁸⁾

(datert 27. april 1920)

I England fins det ennå ikke noe kommunistisk parti, men det fins en frisk, bred, sterk, hurtig voksende kommunistisk bevegelse blant arbeiderne, som gir en rett til de beste forhåpninger. Det fins noen politiske partier og organisasjoner («Det Britiske Sosialistiske Parti», «Det Sosialistiske Arbeiderparti», «Det Sosialistiske Selskap i Sør-Wales», «Den Sosialistiske Arbeiderføderasjon») som ønsker å skape et kommunistisk parti og allerede forhandler med hverandre om dette. I bladet «Workers' Dreadnought» (årgang 6, nr. 48 for 21. februar 1920), ukebladet til den sistnevnte organisasjon, som redigeres av kamerat Sylvia Pankhurst, står offentliggjort en artikkel av henne: «Til det kommunistiske parti». Artikkelen redegjør for utviklingen av forhandlingene mellom de fire nevnte organisasjonene om dannelsen av et enhetlig kommunistisk parti på grunnlag av tilslutningen til Den 3. internasjonale, anerkjennelse av sovjetsystemet istedenfor parlamentarismen og anerkjennelse av proletariatets diktatur. Det viser seg at en av de viktigste hindringer for en øyeblikke-

lig dannelse av et enhetlig kommunistisk parti i England er meningsforskjellene i spørsmålet om deltakelsen i parlamentet og det nye kommunistiske partis tilslutning til det gamle faglige, opportunistiske og sosialsjåvinistiske «Labour party» (heretter kalt Labour) — o. a.) som vesentlig er sammensatt av Trade Unions (fagforeninger). Både «Den Sosialistiske arbeiderføderasjonen» og «Det Sosialistiske Arbeiderparti»^{*} uttaler seg mot deltakelse i parlamentsvalgene og i parlamentet, mot innmeldelse i arbeiderpartiet, og i denne henseende avviker de fra alle eller fra flertallet av medlemmene i Det britiske sosialistiske parti, som i deres øyne utgjør «høyre fløy av de kommunistiske partier» i England (side 5 i den omtalte artikkel av Sylvia Pankhurst).

Den grunnleggende meningsforskjell er følgelig den samme som i Tyskland — til tross for den uhyre forskjell i meningsforskjellens ytringsformer (i Tyskland ligger denne formen betydelig nærmere den «russiske» enn i England) og i en hel rekke andre omstendigheter. La oss undersøke «venstrefolkenes» argumenter.

I spørsmålet om deltakelsen i parlamentet påberoper kamerat Sylvia Pankhurst seg en artikkel i samme nummer av W. Gallacher, som skriver på vegne av «Det skotske arbeiderråd» i Glasgow:

«Dette arbeiderrådet,» skriver han, «er avgjort antiparlamentarisk, og bak det står venstrefløyen i forskjellige politiske organisasjoner. Vi representerer den revolusjonære bevegelse i Skottland, som tilstreber dannelsen av en revolusjonær organisasjon innenfor de enkelte industrigrener og et kommunistisk parti grunnlagt på sosiale komitéer over hele landet. I lang tid har vi vært i konflikt med de offisielle parlamentarikere. Vi har ikke ansett det for nødvendig å erklære dem åpen krig, men de er *redd* for å åpne angrepet mot oss.

Men en slik tilstand kan ikke vare lenge. Vi seirer over hele linjen.

De menige medlemmene i Det Uavhengige Arbeiderparti i Skottland føler stadig større vemmelse ved tanken på parlamentet, og nesten alle lokale grupper er for «sovjet» (her brukes det russiske ord

^{*}) Tilsynelatende er dette parti mot foreningen med «arbeiderpartiet», men ikke i sin helhet mot deltakelsen i parlamentet. (Fotnote av Lenin.)

med engelsk stavemåte) eller «arbeiderråd». Det er klart at dette har meget alvorlig betydning for de herrer som betrakter politikken som en inntektskilde (eller som en profesjon), og de bruker alle mulige midler for å få sine medlemmer til å vende tilbake til de parlamentariske kjøttgryter. Revolusjonære kamerater *må* (kursivert trykk skriver seg alltid fra forfatteren) ikke støtte denne banden. Vi kommer her til å få en meget hard kamp. Et av dens verste trekk vil bli forræderiet fra deres side som mer blir drevet av personlige interesser enn av interesse for revolusjonen. Enhver støtte til parlamentarismen bidrar ganske enkelt til at makten faller i våre britiske Scheidemenns og Noskers hender. Henderson, Clynes & Co. er håpløst reaksjonære. Det offisielle uavhengige arbeiderparti kommer mer og mer under innflytelse av borgerlige liberale, som har funnet seg et «åndelig tilfluktssted» i herrene MacDonald, Snowden & Co.s leir. Det offisielle uavhengige arbeiderparti er hatefullt fiendtlig mot Den 3. internasjonale, men medlemsmassen er for den. Å støtte de opportunistiske parlamentarikere på noen som helst måte, betyr ganske enkelt å spille kortene i hendene på de ovennevnte herrer. Det Britiske Sosialistiske parti har her ingen betydning... Her trengs en sunn revolusjonær bedriftsorganisasjon og et kommunistisk parti som handler etter klare, nøye fastslåtte, vitenskapelige grunnsetninger. Hvis våre kamerater kan hjelpe oss med å skape organisasjoner, tar vi gjerne imot deres hjelp; hvis de ikke kan det, så bør de for guds skyld ikke blande seg inn i sakene, hvis de ikke vil forråde revolusjonen ved å støtte de reaksjonære, som så iherdig streber etter det «ærefulle» (? — forfatterens spørsmålstegn) parlamentariske kall og som brenner av iver etter å bevise at de *kan* regjere like så godt som «sjefene», som *klassepolitikkerne selv.*»

Dette brevet til redaksjonen gir etter min mening et glimrende uttrykk for stemningen og synsmåtene hos unge kommunister eller vanlige arbeidere som nettopp såvidt har begynt å utvikle seg i retning av kommunismen. Denne stemningen er i høyeste grad gledelig og verdifull; en må forstå å verdsette og støtte den, for uten den kan en ikke gjøre seg håp om noen seier for den proletariske revolusjon i England — ja ikke i noe annet land heller. Folk som

forstår å gi uttrykk for en slik stemning hos massene, som forstår å framkalle en liknende stemning (en meget ofte slumrende, ikke bevisst, ennå ikke vekket stemning), må en ta vare på og omhyggelig yte all mulig hjelp. Men på samme tid må en åpent og rett ut si til dem at *bare* stemning ikke er nok for å lede massene i den store revolusjonære kamp, og at de og de feil som de mest hengivne for revolusjonens sak står i ferd med å begå eller begår, er feil som kan skade revolusjonens sak. Kamerat Gallachers brev til redaksjonen viser utvilsomt spirene til *alle* de feil som de tyske «venstre»-kommunistene begår og som ble begått av de russiske «venstrebolshjever» i årene 1908 og 1918.

Brevets forfatter er fylt av det edleste proletariske hat mot de borgerlige «klassepolitikere» (et hat som er forståelig og nærliggende ikke bare for proletarer, men for alle arbeidende, for alle «småfolk», for å bruke et tysk uttrykk). Dette hatet hos en representant for de undertrykte og utbyttede masser er i sannhet «all visdoms begynnelse», grunnlaget for enhver sosialistisk og kommunistisk bevegelse og for dens framgang. Men forfatteren tar øyensynlig ikke i betraktning at politikken er en vitenskap og en kunst, som ikke faller ned fra skyene, som en ikke får givendes, og at proletariatet, hvis det vil seire over borgerskapet, må oppfostre sine *egne*, proletariske «klassepolitikere», og det politikere som ikke er dårligere enn borgerskapets politikere.

Brevets forfatter har utmerket forstått at ikke parlamentet, men bare arbeiderrådene kan være midlet til å nå proletariatets mål, og selvsagt er de som ennå ikke har forstått dette, de verste reaksjonære, om det så er den lærdeste mann, den mest erfarne politiker, den mest oppriktig sosialist, den mest beleste marxist, den ærligste borger og familiefar. Men brevskriveren stiller ikke engang spørsmålet, tenker ikke engang på nødvendigheten av å stille spørsmålet om en kan føre arbeiderrådene til seier over parlamentet uten å ha «rådspolitikere» *innenfra*, uten innenfor parlamentet å forberede rådernes seier under den oppgave som står foran dem: å jage parlamentet fra hverandre? Imidlertid uttrykker brevforfatteren den helt riktige tanke at det kommunistiske parti i England må arbeide etter

vitenskapelige grunnsetninger. Vitenskapen krever for det første at alle lands erfaring blir tatt i betraktning, i særdeleshet når andre, også kapitalistiske land gjennomgår eller for kort tid siden har gjennomgått en aldeles liknende erfaring; for det annet at *alle* krefter, grupper, partier, klasser og masser som virker innenfor vedkommende land, må tas med i regningen, at politikken absolutt ikke må avgjøres bare på grunnlag av ønskene og oppfatningene, graden av klassebevissthet og kampberedskap hos *en* gruppe eller *ett* parti alene.

Det er riktig at Henderson, Clynes, MacDonald og Snowden er håpløse reaksjonære. Like så riktig er det at de vil ta makten (de foretrekker for resten en koalisjon med borgerskapet), at de vil «regjere» etter de gamle borgerlige metoder, at de når de kommer til makten, uunngåelig vil opptre på samme måte som Scheidemennene og Noskene. Alt dette stemmer — men herav følger aldeles ikke at det er forræderi mot revolusjonen å støtte dem, men at de revolusjonære innenfor arbeiderklassen i revolusjonens interesse må yte disse herrer en viss parlamentarisk støtte. For å klargjøre denne tanken vil jeg anføre to engelske dokumenter fra den siste tid: 1. Statsminister Lloyd Georges tale den 18. mars 1920 (etter referat i «Manchester Guardian» for 19. mars 1920) og: 2. «venstre»kommunisten kamerat Sylvia Pankhursts betraktninger i sin ovennevnte artikkel.

Lloyd George polemiserer i sin tale mot Asquith (som var spesielt innbudt til møtet, men hadde avslått å komme) og mot de liberale som ikke ville ha koalisjon med de konservative, men en tilnærmelse til Labour. (I kamerat Gallachers brev til redaksjonen finner vi også en henvisning til den kjensgjerning at liberale går over til Det Uavhengige Arbeiderparti). Lloyd George påviste at en koalisjon, og det en *intim* koalisjon, mellom de liberale og de konservative er nødvendig, for ellers kunne Labour, som Lloyd George «foretrekker å kalle» sosialistisk og som tilstreber «kollektiv-eie» av produksjonsmidlene, komme til å seire. «I Frankrike kalte en dette kommunisme», forklarer det engelske borgerskaps leder populært for sine tilhørere, medlemmene av det liberale partis parlamentsgruppe, som sannsynligvis ikke hadde visst det før, — «i Tyskland heter det sosialisme og i Russland bolsjevisme». For de liberale er dette prinsipielt uan-

tagelig, forklarte Lloyd George, for de liberale er prinsipielt for den private eiendomsrett. «Sivilisasjonen er i fare», erklærte taleren, og derfor måtte de liberale og de konservative slutte seg sammen.

«... Hvis dere går ut i jordbruksdistriktene,» sa Lloyd George, «er jeg enig i at dere der vil finne den gamle parti-inndelingen uforandret. Der er faren langt borte. Der er det ingen fare. Men når bevegelsen når landdistriktene, vil faren der bli like stor som den nå er i enkelte industridistrikter. Fire femtedeler av vårt lands befolkning er beskjeftiget i industri og handel, knapt en femtedel i jordbruket. Dette er en av de omstendigheter som jeg stadig har for øye når jeg tenker på de farer som framtiden bærer i sitt skjød. I Frankrike er befolkningen jordbruksdrivende. Der har vi en solid basis for bestemte oppfatninger, som ikke beveger seg så hurtig og som ikke er så lett for en revolusjonær bevegelse å egge opp. I vårt land er forholdet annerledes. Vårt land er lettere å velte omkull enn noe annet land i verden, og hvis det begynner å vakle vil sammenbruddet av de nevnte årsaker bli voldsommere enn i andre land.»

Leserne ser her at hr. Lloyd George ikke bare er en meget klok mann, men at han også har lært meget av marxistene. Vi har også noe å lære av Lloyd George.

Det er også interessant å legge merke til følgende episode som fant sted under diskusjonen etter Lloyd Georges tale:

Hr. Wallace: «Jeg vil gjerne spørre hvordan statsministeren ser på resultatet av sin politikk i industridistriktene med hensyn til industriarbeiderne, hvorav svært mange på det nåværende tidspunkt er liberale og som vi får så mye støtte fra. Kan det ikke tenkes at resultatet blir at dette fremkaller en veldig kraftøkning for Labour fra arbeidere som på det nåværende tidspunkt oppriktig støtter oss?»

Statsministeren: «Jeg er av en helt annen oppfatning. Den kjensgjerning at de liberale kjemper seg imellom, driver utvilsomt et meget betydelig antall liberale til i fortvilelse å gå over til Labour, hvor en allerede kan finne et betydelig antall liberale, meget dyktige folk, som nå beskjeftiger seg med å rakke ned på regjeringen. Følgen av det er uten tvil at den offentlige mening slår sterkt over til

fordel for Labour. Den offentlige mening endrer seg ikke til fordel for de liberale som står utenfor Labour, men til fordel for Labour, det viser suppleringsvalgene.»

I forbigående sagt, viser dette resonnementet særlig hvordan de klokeste folk innenfor borgerskapet har kjørt seg fast og ikke kan unngå å gjøre de største dumheter. Derfor vil også borgerskapet komme til å gå til grunne. Men våre folk kan til og med gjøre dumheter (riktignok under den forutsetning at de ikke er meget store og at de korrigeres i rett tid) og likevel seire til slutt.

Det andre politiske dokumentet er følgende betraktninger av «venstre»kommunisten Sylvia Pankhurst:

«... Kamerat Inkpin (sekretæren i Det britiske Labour) kaller Labour «den viktigste organisasjonen innenfor arbeiderklassens bevegelse». En annen kamerat fra Det britiske sosialistiske parti ga på en konferanse i Den 3. internasjonale et enda tydeligere uttrykk for Det Britiske Sosialistiske Partis syn. Han sa: «Vi betrakter Labour som den organiserte arbeiderklasse.»

... Vi deler ikke dette syn på Labour. Labour er etter sitt medlems-tall meget stort, selv om dets medlemmer i meget betydelig utstrekning er passive og sløve. Dette er arbeidere og arbeidere som har sluttet seg til fagforeningene, fordi deres kamerater på bedriften er tradeunionister og fordi de ønsker å få understøttelse.

Men vi anerkjenner at Labours tallmessige styrke også skyldes den kjennsgjering at det er et barn av den tenkemåte som flertallet av den britiske arbeiderklasse ennå ikke er kommet ut over, selv om det i folkets hjerne forberedes en stor omveltning og denne tilstand snart kommer til å forandres ...

... Det britiske Labour vil i likhet med de sosial-patriotiske organisasjoner i andre land i løpet av samfunnets naturlig utvikling uunn-gåelig komme til makten. Det er kommunistenes sak å skape de krefter som skal styrte sosialpatriotene, og vi må i vårt land verken nøle eller vakle i dette arbeid.

Vi må ikke splitte vår energi ved å styrke Labour; dets framrykning til makten er uunnngåelig. Vi må konsentrere våre krefter om å skape en kommunistisk bevegelse som vil beseire «arbeiderpartiet».

Labour kommer snart til å danne regjering; den revolusjonære opposisjon må stå forberedt til å angripe den.»

Det liberale borgerskapet gir altså avkall på det system med (utbytternes) «to partier», som har vunnet hevd gjennom en hundreårig historisk erfaring og er overmåte fordelaktig for utbytterne, og finner det nødvendig å forene sine krefter til kamp mot Labour. En del av de liberale løper som rottene fra det synkende skip over til Labour. Venstrekomunistene anser maktens overgang til Labour for uunngåelig, og innrømmer at dette nå har flertallet av arbeiderne bak seg. Herav trekker de den besynderlige slutning som kamerat Sylvia Pankhurst formulerer slik:

«Det kommunistiske partiet må ikke innlate seg på kompromisser . . . Det må holde sin lære ren, bevare sin uavhengighet av reformismen uplettet. Dets oppgave er å gå framover, uten å stanse opp, uten å vike av fra veien, rett fram til den kommunistiske revolusjon.»

Tverimot: av den kjensgjerning at flertallet av arbeidere i England ennå følger Kerenskijs og Scheidemanns engelske feller, at de ennå ikke har gjennomgått den erfaringen om en regjering av disse folk, en erfaring som i Russland og Tyskland var nødvendig for at arbeidermassene skulle gå over til kommunismen, derav følger uten tvil at de engelske kommunister *må* delta i parlamentarismen, at de *innenfor* parlamentet må hjelpe arbeidermassene til å se resultatene av Hendersons og Snowdens regjering i praksis, at de må hjelpe Henderson og Snowden til å beseire de forente Lloyd George og Churchill. Å handle annerledes betyr å vanskeliggjøre revolusjonens sak, for uten å endre oppfatningene hos arbeiderklassens flertall er revolusjonen umulig; men denne endringen kan bare skapes gjennom massenes politiske erfaring og aldri bare gjennom propaganda. «Framover uten kompromisser, uten å vike av fra veien»; — hvis de som sier dette er et åpenbart maktesløst mindretall av arbeiderne, som vet (eller iallfall burde vite) at flertallet innen kort tid under forutsetning av Henderson og Snowdens seier over Lloyd George og Churchill vil bli skuffet over sine ledere og gå over til å støtte kommunistene (eller iallfall til nøytralitet og for det meste velvillig nøytralitet overfor kommunistene), — så er en slik parole åpenbart uriktig.

Det er akkurat det samme som hvis 10 000 soldater kaster seg ut i kamp mot en fiende på 50 000, når de i stedet burde «stanse opp», «vika av fra veien», ja til og med slutte «kompromiss» for å avvente forsterkningen på 100 000 mann som må komme, men som ikke er i stand til å rykke ut straks. Dette er intellektualistisk barnslighet, men ikke alvorlig taktikk for en revolusjonær klasse.

Revolusjonens grunnlov, som er blitt bekreftet av alle revolusjoner og i sædeleshet av alle de tre russiske revolusjonene i det 20. århundre, består av følgende: For revolusjonen er det ikke tilstrekkelig at de utbyttede og undertrykte massene innser at det er umulig å leve videre på det gamle vis, og krever en forandring; for revolusjonen er det nødvendig at også utbytterne ikke lenger kan leve og styre på det gamle vis. Bare når de *«lavere lag» ikke vil* og de *«øvre» lag ikke kan* leve lenger på det gamle vis, — bare da kan revolusjonen seire. Denne sannhet kan også uttrykkes med ordene: revolusjonen er ikke mulig uten en alminnelig nasjonal krise (som omfatter både de utbyttede og utbytterne). Følgelig er det for revolusjonen nødvendig for det første å oppnå at flertallet av arbeiderne (iallfall flertallet av de bevisste, tenkende, politisk aktive arbeiderne) helt og fullt forstår at omveltningen er nødvendig og er rede til å gå i døden for den; for det annet at de herskende klassene gjennomgår en regjeringsskrise, som trekker selv de mest tilbakeliggende massene inn i politikken (kjennetegnet på enhver virkelig revolusjon er den hurtige tidobling eller til og med hundredobling av antallet representanter, dugelig til politisk kamp, for den arbeidende og utbyttede masse som tidligere var apatisk), svekker regjeringen og gjør det mulig for de revolusjonære å styrte denne regjeringen hurtig.

Som det blant annet framgår av Lloyd Georges tale, modnes i England åpenbart begge forutsetninger for en framgangsrik proletarisk revolusjon. Og venstrekommunistenes feil er nå dobbelt farlige nettopp fordi en hos noen revolusjonære kan iakttas en holdning overfor begge disse forutsetninger som ikke er tilstrekkelig gjennomtenkt, ikke tilstrekkelig våken, ikke tilstrekkelig bevisst og velberegnet. Hvis vi ikke er en revolusjonær gruppe, men den revolusjo-

nære *klasser* parti, hvis vi vil trekke *massene* med oss (og uten det risikerer vi bare å bli pratmakere), må vi for det første hjelpe Henderson eller Snowden til å slå Lloyd George og Churchill (eller rettere sagt: tvinge de første til å slå de siste, for de første *frykter sin egen seier!*) for det annet hjelpe arbeiderklassens flertall til gjennom erfaring å overbevise seg om at vi har rett, d. v. s. om Hendersons og Snowdens fullstendige udugelighet, om deres småborgerlige og forræderske natur og deres uunngåelige bankerott; for det tredje framskynde det øyeblikk da arbeidernes flertall *på grunn av* skuffelsen over Hendersonene med alvorlige utsikter til framgang med ett slag kan styrte Henderson — Co.s regjering, som vil komme til å slingre stadig mer hodeløst hit og dit, når en jo ser at selv den overmåte kloke og solide, den ikke småborgerlige, men storborgerlige, Lloyd George legger komplett hodeløshet for dagen og svekker seg selv (og hele borgerskapet) mer og mer, i går ved sine «rivninger» med Churchill, i dag med sine «rivninger» med Asquith.

Jeg skal uttrykke meg mer konkret. De engelske kommunistene må etter min mening slutte sammen alle sine fire partier og grupper (som alle er meget svake, enkelte av dem er meget, meget svake) til ett kommunistisk parti, som må stå på Den 3. internasjonals prinsippers grunn og gå inn for *ubetinget* deltakelse i parlamentet. Det kommunistiske parti foreslår Henderson og Snowden et «kompromiss», en valgoverenskomst: Felles kamp mot Lloyd Georges blokk med de konservative, deling av parlamentsmandatene etter det antall stemmer som blir avgitt av arbeiderne for Labour eller for kommunistene (ikke ved valgene, men ved en særskilt avstemning), forbehold om *fullkommen frihet* til agitasjon, propaganda og politisk virksomhet. Uten dette siste vilkår må en naturligvis ikke gå med på noen blokk, for det ville være forræderi. Den fulleste frihet til avsløring av Henderson og Snowden må de engelske kommunister like så ubetinget forfekte og tilkjempe seg som de russiske bolsjevikene (gjennom 15 år, fra 1903 til 1917) forfektet og tilkjempet seg den overfor de russiske Hendersoner og Snowden, d. v. s. mensjevikene.

Hvis Henderson, Snowden & Co. godtar en blokk på disse vilkår,

så har vi vunnet på det, for for oss er antallet plasser i parlamentet slett ikke viktig. Vi jager ikke etter det. I dette punkt vil vi være medgjørige (men Henderson & Co., og særlig deres nye venner — eller deres nye herrer — de liberale som er gått over til det uavhengige arbeiderpartiet, jager mest etter dette). Vi har vunnet, for vi kommer til å føre *vår* agitasjon ut blant *massene* i et øyeblikk da Lloyd George *selv* har *oppviglet dem*, og *vi* *hjelper ikke bare Labour* til hurtigere å danne sin regjering, men også *massene* til hurtigere å forstå hele vår kommunistiske propaganda, som vi uavkortet og uten fortielse vil føre mot Henderson & Co.

Hvis Henderson og Snowden avslår en blokk med oss på disse vilkårene har vi vunnet enda mer. For da har vi med ett slag vist *massene* (en må ta i betraktning at innenfor det mensjevikiske, rent opportunistiske uavhengige arbeiderparti er *massene* for sovjetene) at Henderson & Co. foretrekker *sine* forbindelser med kapitalistene framfor en samling av alle arbeidere. Vi vinner med en gang i *massenes* øyne, som særlig etter Lloyd Georges glimrende, aldeles riktige og (for kommunismen) overmåte nyttige utredninger vil sympatisere med en samling av alle arbeidere mot Lloyd Georges blokk med de konservative. Vi vinner med ett slag, for vi har vist *massene* at Henderson og Snowden er redd for å beseire Lloyd George, at de er redd for å overta makten selv, at de i *hemmelighet* tilstreber å oppnå støtte fra Lloyd George, som *åpent* rekker hånden til de konservative, mot Labour. Det må bemerkes at hos oss i Russland etter revolusjonen den 27. februar 1917 (etter gammel tidsregning) seiret bolsjevikenes propaganda mot mensjevikene og de sosialrevolusjonære (d. v. s. de russiske Hendersoner og Snowdener) nettopp i kraft av samme omstendighet. Vi sa til mensjevikene og de sosialrevolusjonære: ta hele makten uten borgerskapet, for dere har flertallet i sovjetene (på den 1. allrussiske sovjetkongress i juni 1917 hadde bolsjevikene ialt bare 13 % av stemmene). Men de russiske Hendersoner og Snowdener var redd for å ta makten uten borgerskapet, og da borgerskapet utsatte valgene til den konstituerende forsamling fordi det utmerket godt visste at valgene til den konstituerende forsamling ville føre til flertall for de sosialrevolusjonære

og mensjevikene* (som begge opptrådte i den mest intime politiske blokk og i virkeligheten representerte *det samme* småborgerlige demokrati), da var de sosialrevolusjonære og mensjevikene ikke i stand til energisk og konsekvent å kjempe mot denne forhalingen.

Hvis Henderson og Snowden avslår å gå med på en blokk med kommunistene, ville kommunistene straks vinne ved å erobre massenes sympati og diskreditere Henderson, Snowden & Co., for om vi av denne grunn tapte en del plasser i parlamentet, ville det slett ikke ha noen betydning for oss. Vi ville bare stille våre kandidater i et forsvinnende antall helt sikre kretser, d. v. s. der hvor oppstillingen av vår kandidat ikke ville medføre at en liberal blir valgt istedenfor et medlem av arbeiderpartiet. Vi ville ha drevet valgagitasjon, spredd flyveblad for kommunismen, og i *alle* de kretser hvor vi ikke hadde noen kandidat, ville vi ha *stemt for labour-kandidaten mot de borgerlige*. Kameratene Sylvia Pankhurst og Gallacher tar feil når de nevner at dette er forræderi mot kommunismen eller oppgivelse av kampen mot sosialforræderne. Tvertimot, herigjennom vil den kommunistiske revolusjons sak uten tvil bare vinne.

For de engelske kommunistene faller det nå ofte meget vanskelig selv bare å komme inn på massene, bare å få massene til å høre på seg. Hvis jeg som kommunist opptrer og erklærer at jeg oppfordrer til å stemme på Henderson mot Lloyd George, vil folk sikkert høre på meg. Og jeg vil ikke bare kunne forklare populært hvorfor sovjetene er bedre enn parlamentet og proletariatets diktatur er bedre enn Churchills diktatur (som skjuler seg bak det borgerlige «demokratis» skilt), men jeg vil også kunne forklare at jeg med min stemme ville støtte Henderson på samme måte som repet støtter den hengte, at Hendersons snarlige overtakelse av regjeringen på samme måte vil bevise at jeg har rett, på samme måte vil dra massene over på min side, på samme måte vil framskynde Hendersons og Snowdens

*) Valgene til den konstituerende forsamling i nov. 1917 ga ifølge oppgaver som omfatter over 36 mill. velgere 25 pst. av stemmene til bolsjevikene, 13 pst. til forskjellige godseier- og borgerpartier og 62 pst. til det småborgerlige demokrati, dvs. til de sosialrevolusjonære og mensjevikene samt mindre grupper som var beslektet med dem. (Fotnote av Lenin.)

politiske død som det skjedde med deres meningsfeller i Russland og Tyskland.

Og hvis jeg blir møtt med den innvending at dette er en altfor «lur» eller altfor innviklet taktikk, at massene ikke vil forstå den, at den vil splitte og spre våre krefter, hindre oss i å konsentrere disse krefter om sovjetrevolusjonen o. s. v., da svarer jeg disse «radikale» opponenter: kast ikke skylden for deres doktrinarisme på massene! I Russland var massenes kulturnivå faktisk ikke høyere, men lavere enn i England. Og likevel forsto massene bolsjevikene. Og det var ingen hindring for bolsjevikene, men det hjalp dem at de *umiddelbart foran* sovjetrevolusjonen i september 1917 satte opp lister over sine kandidater til det borgerlige parlament (den konstituerende forsamling) og *like etter* sovjetrevolusjonen, i november 1917, deltok i valgene til den samme konstituerende forsamling som de jagde fra hverandre den 5. januar 1918.

Jeg kan ikke her oppholde meg ved det annet stridsspørsmål mellom de engelske kommunister, nemlig hvorvidt de skal melde seg inn i Labour eller ikke. Jeg rår over altfor lite materiale i dette spørsmål, som er særlig komplisert som følge av at det britiske «arbeiderparti» er særdeles egenartet og i hele sin oppbygging likner meget lite på de vanlige politiske partiene på det europeiske fastland. Men det er likevel for det første utvilsomt at også i dette spørsmål vil enhver begå en feil som finner på å avlede det revolusjonære proletariats taktikk av grunnsetninger som denne: «Det kommunistiske parti må bevare sin lære ren og sin uavhengighet uplettet avreformismen. Dets oppgave er å gå fremad uten å stanse opp, uten å vike av fra veien, rett til den kommunistiske revolusjon.» For den slags grunnsetninger gjentar bare den samme feil som de franske blanquistiske kommunarder gjorde da de i 1874 proklamerte «forkastelse» av alle kompromisser og alle mellomstasjoner. For det andre består oppgaven også her, som alltid, uten tvil i å forstå å bruke kommunismens allmenne og grunnleggende prinsipper på de *egenartede* forhold mellom klassene og partiene, på den *egenartede* objektive utvikling i retning av kommunismen som er særpreget for hvert enkelt land og som en må forstå å studere, finne og gjette seg til.

Men dette må en snakke om ikke bare i forbindelse med den engelske kommunismen, men med de allmenne slutningene angående kommunismens utvikling i alle kapitalistiske land. Dette emnet går vi nå over til.

Utdrag fra

TESER OG REFERAT OM DET BORGERLIGE DEMOKRATIET OG PROLETARIATETS DIKTATUR

(Datert 4. mars 1919)

1) Ansikt til ansikt med den voksende revolusjonære arbeiderbevegelsen i alle land, gjør borgerskapet og deres agenter i arbeiderorganisasjonene desperate forsøk på å finne ideologiske og politiske argumenter til fordel for utbytternes herredømme.

Blant argumentene deres er forkasting av diktatur og forsvar av demokrati spesielt framtreddende. Disse argumentene ble brukt på den gule Internasjonale kongress i Bern i februar 1919⁸) og blir gjentatt tusenvis av ganger i den kapitalistiske pressa. Løgnen og hykleriet i dem er åpenbar for alle som nekter å forråde sosialismens grunnleggende prinsipper.

2) For det første støtter disse argumentene seg til begrepene «alminnelig demokrati» og «alminnelig diktatur» uten å stille spørsmålet om hvilken klasse det dreier seg om. Denne framstillinga stiller seg utenfor eller over klassene og er tilsynelatende folkelig. Den er beint fram en hån mot sosialismens grunnleggende læresetning: teorien om klassekampen. De sosialistene som har stilt seg på borgerskapets side anerkjenner denne læresetningen i ord, men glemmer den i praksis. For «alminnelig demokrati» eksisterer ikke i noe sivilisert kapitalistisk land, det eneste som eksisterer er det borgerlige demokratiet. Det er ikke spørsmål om «alminnelig diktatur», men om de undertrykte klassers (d. v. s. proletariatets) diktatur over undertrykkerne og utbytterne (d. v. s. borgerskapet), for å overvinne den motstand borgerskapet reiser for å bevare sitt herredømme.

3) Historien lærer oss at ingen undertrykt klasse noen gang har kunnet overta makta uten å gjennomgå en periode med diktatur. Det vil si at de undertrykte erobrer den politiske makta og med vold undertrykker motstanden fra utbytterne — en motstand som er ytterst desperat og ikke viker tilbake for noe.

Borgerskapets herredømme blir nå forsvart av sosialister som fordømmer «alminnelig diktatur» og priser «alminnelig demokrati». Men ikke desto mindre har borgerskapet tatt makta i de framskredne landene gjennom en rekke opprør, borgerkriger og voldelig undertrykkelse av konger, føydalherrer, slaveeiere, og deres forsøk på å gjenvinne makta.

Tusen millioner ganger har sosialister i alle land — i bøker, brosjyrer, kongress-resolusjoner og propagandataler — forklart folket om klassenaturen til disse borgerlige revolusjonene og dette borgerlige diktaturet. Derfor er det nå rett og slett et forræderi mot sosialismen å forsvare det borgerlige demokratiet under dekke av prat om «alminnelig demokrati» og å hyle og skrike mot proletariatets diktatur under dekke av «alminnelig diktatur». I virkeligheten vil dette si å gå over til borgerskapet. Man benekter ikke bare proletariatets rett til sin egen proletære revolusjon, men forsvarer også borgerlig reformisme på akkurat det historiske tidspunkt, da borgerlig reformisme har brutt sammen over hele verden og krigen har skapt en revolusjonær situasjon.

4) Når de forklarer den borgerlige sivilisasjonens klassekarakter, borgerlige demokrati, og det borgerlige parlamentariske system, har alle sosialister uttrykt den idéen som Marx og Engels formulerte med stor vitenskapelig nøyaktighet: nemlig at selv den mest demokratiske borgerlige republikk ikke er noe annet enn en maskin til å undertrykke arbeiderklassen for borgerskapet, og for en håndfull kapitalisters undertrykkelse av det arbeidende folket. Blant dem som nå skriker mot diktaturet og for demokratiet, finnes det ikke en eneste «revolusjonær», ikke en eneste «Marxist» som ikke en gang har sverget og lovet arbeiderne at han godtar denne grunnleggende sannhet i sosialismen.

Men nå, når det revolusjonære proletariatet er kampvillig og går til aksjon for å knuse denne undertrykkelses-maskinen og opprette proletariatets diktatur, mener disse forræderne at borgerskapet har gitt det arbeidende folket et «rent demokrati», har gitt opp motstanden og er rede til å underordne seg det arbeidende folkets flertall. De påstår at i en demokratisk republikk er det ikke og har aldri vært, noe slikt som en statsmaskin for kapitalens undertrykkelse av arbeiderne.

5) Pariserkommunen blir hedret i ord av alle sosialister, fordi de vet at alle arbeidere nærer varm og oppriktig sympati for den. Men nettopp Pariserkommunen viste meget klart det borgerlige parlamentarismens og det borgerlige demokratiske historiske vilkårlighet og begrensede verdi.

Det borgerlige demokratiet er ganske riktig meget progressivt sammenlignet med forholdene i middelalderen, men det trenger en uunngåelig radikal forandring i den proletariske revolusjonens epoke. Det var Marx som best vurderte Pariserkommunens historiske betydning. I sin analyse avslørte han det borgerlige demokratiets og det borgerlige parlamentariske systems utbytternatur. Det borgerlige demokratiet gir år om annet de undertrykte klassene rett til å bestemme hvilken representant for de besittende klasser, som i parlamentet skal «representere og undertrykke» (ver- und zertreten) folket. Ikke desto mindre er det nå, når Sovjetbevegelsen blir verdensomfattende og fortsetter kommunens verk foran alles øyne, at sosialismens forrædere glemmer Pariserkommunens lærdom og konkrete erfaringer. De gjentar det gamle borgerlige sludderet om «alminnelig demokrati». Pariserkommunen var ingen parlamentarisk institusjon.

6) Videre: Pariserkommunens betydning ligger i det at den forsøkte å knuse, å bryte ned helt til grunnen, det borgerlige statsapparatet; embeds-, retts-, militær- og politiapparatet, og erstatte det med arbeidernes sjølstyrte masseorganisasjoner, der det ikke var noe skille mellom lovgivende og utøvende makt. Alle samtidige borgerlig-demokratiske republikker beholder det borgerlige statsapparatet. Det

gjelder til og med den tyske, som sosialismens forrædere med forakt for sannheten, kaller en proletarisk republikk. På denne måten får vi igjen en helt klar bekreftelse på at forsvaret av «alminnelig demokrati» i virkeligheten er forsvar av borgerskapet og deres privilegier som undertrykkere.

7) Forsamlingsfrihet blir sett på som et eksempel på det «rene demokratiets» krav. Men enhver klassebevisst arbeider som ikke har brutt med sin klasse, innser med letthet det absurde i å love forsamlingsfrihet til utbytterne, i en tid og situasjon da de forsøker å motstå å bli styrtet og kjemper for å forsvare sine privilegier.

Da borgerskapet var revolusjonært, ga det hverken i 1649 i England⁹⁾ eller i 1793 i Frankrike¹⁰⁾, forsamlingsfrihet til monarkene og adelen, som kalte sammen utenlandske tropper og «samlet» seg for å organisere forsøk på å gjenerobre makta.

Hvis dagens borgerskap, som for lengst er blitt reaksjonært, forlanger at proletariatet på forhånd skal garantere dem «forsamlingsfrihet», uansett hvilken motstand de kommer til å gjøre mot å bli ekspropriert, så kommer arbeiderne bare til å *le* av dette hykleriet deres.

Arbeiderne vet også meget godt at selv i den mest demokratiske borgerlige republikk er «forsamlingsfrihet» tomt snakk, for de rike har til sitt bruk de beste offentlige og private bygningene og nok fritid til å komme sammen på møter beskyttet av det borgerlige maktapparatet. Det overveldende flertallet av folket — arbeiderne i byene og på landet og småbøndene — blir nektet alt dette. «Likhet», d. v. s. det «rene demokrati» er et bedrageri så lenge disse forholdene rår. Det første man må gjøre for å oppnå virkelig likhet og gjøre arbeiderne i stand til å nyte godt av demokrati i praksis, er å frata utbytterne alle offentlige og alle overflødige private bygninger, og å gi arbeiderne fritid og sørge for at deres forsamlingsfrihet blir beskyttet av bevæpnede arbeidere, ikke av aristokratyngel eller kapitalistiske offiserer som kommanderer underkuede soldater.

Bare når disse forandringene er satt ut i livet, kan vi snakke om forsamlingsfrihet og likhet uten å håne arbeiderne, arbeidsfolk

allment, de fattige, og denne forandringen kan bare bli satt ut i livet av proletariatet, det arbeidende folkets fortropp, som styrter utbytterne, borgerskapet.

8) «Trykkefrihet» er en annen av det «rene» demokratiets hovedparoler.

Men også her veit arbeiderne — og sosialister overalt har innrømt det millioner av ganger — at denne friheten er et bedrageri så lenge kapitalistene eier de beste trykkpressene og de største papirlagrene, og beholder sitt herredømme over pressa. Herredømmet over pressa viser seg over hele verden enda mer slående, skarpt og kynisk jo lengre demokratiet og det republikanske systemet er utviklet, som for eksempel i Amerika. Det første som må gjøres for å vinne virkelig likhet og virkelig demokrati for det arbeidende folket, for arbeiderne og bøndene, er å ta fra kapitalen muligheten til å leie skribenter, kjøpe opp forlag og bestikke aviser. Og for at det skal kunne gjøres, må kapitalistene og utbytterne styrtes og deres motstand undertrykkes. Kapitalistene har alltid brukt uttrykket «frihet» med betydninga de rikes frihet til å bli rikere og frihet for arbeiderne til å sulte i hjel. Når kapitalistene bruker uttrykket pressefrihet, betyr det de rikes frihet til å bestikke pressen, frihet til å bruke sin rikdom for å forme og fabrikere den såkalte offentlige mening. Også i dette henseende viser forsvarerne av «rent demokrati» seg å være forsvarere av et skittent og fullstendig korrump system, som gir de rike kontroll over massemedia. De avslører seg som bedragere som ved hjelp av vakre, men tvers igjennom falske fraser, leder folket bort fra den konkrete historiske oppgave: å befri pressen fra slaveriet under kapitalismen. Virkelig frihet og likhet vil bli innebygd i det systemet som kommunistene bygger, der det ikke vil være mulig å bli rik på andres bekostning, ikke finnes muligheter til å sette pressen direkte eller indirekte under pengemakten, og ingenting som står i veien for at noen arbeider (eller gruppe av et visst antall arbeidere) skal kunne nyte godt av og praktisere rettigheter når det gjelder bruk av offentlige trykkpresser og offentlige papirlagre.

9) Historien i det 19. og 20. århundret viste tilmed før krigen hva dette feirede «rene demokratiet» virkelig er under kapitalismen. Marxistene har alltid hevdet at jo mer utvikla, jo «renere» demokratiet er, desto mindre fordekt, akutt og nådeløs blir klassekampen, og desto «renere» blir den kapitalistiske undertrykkelsen og borger-skapets diktatur. Borgerskapet forsøker forgjeves å skjule at selv i de mest demokratiske republikker hersker terror og bogelig diktatur, som viser seg åpent hver gang utbytterne føler at kapitalens makt vakler. Dreyfus-saken i det republikanske Frankrike¹¹⁾ og massakrene av streikende arbeidere i Amerika sammen med tusenvis av lignende fakta, illustrerer denne sannheten.

10) Den imperialistiske krigen fra 1914—18 avslørte på en avgjørende måte, til og med for de mest tilbakeliggende av arbeiderne, at det borgerlige demokratiet er borgerskapets diktatur, selv i de frieste republikker. Ti millioner ble drept for å gjøre tyske og britiske millionærer og multimillionærer rikere, og borgerlige militærdiktaturer ble opprettet selv i de frieste republikker.

Militærdiktaturet som ble opprettet i de allierte landene under krigen, fortsetter også etter Tysklands sammenbrudd. Det var først og fremst krigen som åpnet øynene til det arbeidende folket, som kledde kamouflasjen av det borgerlige demokratiet og viste folket den avgrunn av spekulasjon og profittmakeri som fantes i løpet av og på grunn av krigen. Det var i «frihetens og likhetens» navn borgerskapet førte krigen, og i «frihetens og likhetens» navn rustningsfabrikantene skaffet seg enorme formuer. Ingenting den gule Bern-internasjonale gjør, kan skjule den nå grundig avslørte klassenaturen til borgerlig frihet, borgerlig likhet og borgerlig demokrati for det arbeidende folket.

11) Tyskland er det mest utviklede kapitalistiske landet på det europeiske kontinent. Her har de aller første månedene av full republikansk frihet — opprettet som et resultat av det imperialistiske Tysklands¹² nederlag — vist de tyske arbeiderne og hele verden det virkelige klasseinnholdet i den borgerlig-demokratiske republikken. Mordet på Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg¹³⁾, de beste

medlemmer og ledere av den virkelige proletariske Kommunistiske Internasjonale, er av epodegjørende betydning. Ikke bare fordi de fikk en tragisk død, men også fordi klassenaturen i en framskreden europeisk stat — det kan sies uten overdrivelse at det er en framskreden stat i verdensmålestokk — er blitt avslørt på en avgjørende måte. Hvis de som var arrestert — det vil si, satt under beskyttelse av staten — ustraffet kunne myrdes av offiserer og kapitalister, og det tilmed under en regjering ledet av sosial-patrioter, så var den demokratiske republikk der noe slik er mulig, et borgerlig diktatur.

De som uttrykker indignasjon over mordet på Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg, men som ikke forstår dette faktum, viser enten bare at de er dumme eller hyklerske.

«Frihet» i den tyske republikken, en av verdens frieste og mest framskredne republikker, er frihet til ustraffet å myrde proletariatets fengslede ledere. Det kan heller ikke være anderledes så lenge kapitalismen består, for utviklinga av demokratiet demper ikke klassekampen, men skjerper den, slik at den nå på grunn av resultatene og påvirkningene fra krigen har kommet til kokepunktet.

I hele den siviliserte verden opplever vi nå at bolsjevikene blir utvist, forfulgt og fengslet. Dette er tilfellet f. eks. i Sveits, en av de frieste borgerlige republikkene, og i Amerika hvor det har vært pogromer (voldelige overfall, forfølgelser — o. a.) mot bolsjevikere osv. Sett fra utgangspunktet til de som tror på «alminnelig demokrati» eller «rent demokrati» er det rett og slett latterlig at framskredne, siviliserte og demokratiske land som er væpnet til tennene skulle frykte noen titall mennesker fra det tilbakestående, sultende og ruinerte Russland som bogerlige aviser med opplag på mange titalls millioner beskriver som barbarisk, forbrytersk o. s. v. Det er opplagt at den sosiale situasjonen som har kunnet frambringe denne skrikende motsetningen, i virkeligheten er et borgerlig diktatur.

12) I denne situasjonen er proletariatets diktatur ikke bare ett fullstendig rettmessig middel til å styrte utbytterne og undertrykke deres motstand, men også absolutt nødvendig for hele det arbeidende

folket, ettersom det er deres eneste forsvar mot det borgerlige diktaturet som førte til krigen og forbereder nye kriger.

Når det finner sted en alvorlig skjerping av klassekampen som er innebygget i det kapitalistiske samfunnet kan det ikke finnes noen andre alternativer enn borgerskapets diktatur eller proletariatets diktatur. Dette er det aller viktigste som sosialistene ikke forstår, og det fører til at de blir nærsynte når de skal vurdere politiske spørsmål, at de underordner seg borgerlige fordommer og begår politisk forræderi mot proletariatet. Drømmene om en tredje utvei er en småborgers reaksjonære jammer. Om dette vitner både det borgerlige demokratiets og arbeiderbevegelsens mer enn hundreårige erfaringer i alle utviklede land, særlig de siste 5 årenes erfaringer.

Om dette vitner også hele vitenskapen om den politiske økonomien og marxismens innhold, som klarlegger den økonomiske uunngåeligheten av borgerskapets diktatur under enhver varehusholdning. Dette diktaturet kan bare oppheves av den klassen som utvikles, økes, sammensluttet og forsterkes gjennom selve kapitalismens egen utvikling, det vil si proletariatet.

13) En annen teoretisk og politisk feil som sosialistene gjør, er at de ikke har forstått at helt siden demokratiets spede begynnelse i antikken har formene uunngåelig forandret seg gjennom århundrene ettersom en herskende klasse avløste en annen. I den gamle greske republikken, i byene i middelalderen og i de framskredne kapitalistiske landene har demokratiet hatt ulike former og vært satt ut i livet i ulik grad. Det ville være det rene idioti å tro at den mest dyptgående revolusjon i menneskehetens historie, der makta for første gang har gått over fra utbyttednes minoritet til de utbyttedes majoritet, kunne finne sted innenfor den slitte rammen til det gamle borgerlige demokratiet uten drastiske forandringer, uten å skape nye former for demokrati, nye institusjoner som uttrykker de nye formene for tillempling av demokratiet o. s. v.

14) Proletariatets diktatur har det til felles med andre klassers diktatur at det — som et hvilket som helst annet diktatur —

oppstår ut fra behovet for å voldelig undertrykke motstanden til den klassen som mister sitt politiske herredømme. Det grunnleggende skillet mellom proletariats diktatur og de andre klassenes diktatur ligger i det faktum at de andre klassene undertrykte motstanden til det store flertallet av befolkningen, det vil si det arbeidende folket.

Slik var jordeiernes diktatur i middelalderen og slik er det borgerlige diktaturet i alle de siviliserte kapitalistiske land i dag.

Proletariats diktatur derimot, er voldelig undertrykkelse av motstanden til utbytterne, godseierne og kapitalistene, det vil si til en ubetydelig minoritet av befolkningen.

Som en uunngåelig følge av dette medfører proletariats diktatur ikke bare en forandring i demokratiets former og institusjoner. Det betyr også nettopp en forandring som gir de kapitalismen har undertrykt — det vil si de arbeidende klasser, mulighet til å utøve demokratiet i en grad som hittil har vært ukjent.

Proletariats diktatur har allerede tatt form i Sovjet-makten i Russland, råds-systemet i Tyskland, Shop Stewards-komitéeer i Storbritannia og lignende sovjet-institusjoner i andre land.

For de arbeidende massene, det vil si for det store flertallet av befolkninga, innebærer og viser dette større praktiske muligheter til å utnytte demokratiske rettigheter og friheter enn det som fantes noen gang før, sjøl i de beste og mest demokratiske borgerlige republikker.

Sovjetmaktens innhold ligger i at hele statsmaktens faste og eneste grunnvoll er masseorganisasjonene til de klassene som ble undertrykt av kapitalismen, det vil si arbeiderne og halvproletariatet (bønder som ikke utbytter andres arbeid og som regelmessig selger i hvert fall en del av sin egen arbeidskraft). Selv i de mest demokratiske borgerlige republikker, der folket hadde lik rett for loven, ble det i praksis hindret i å delta i det demokratiske livet og i å nyte godt av demokratiske rettigheter og friheter ved hjelp av tusenvis av knep og påskudd. Nettopp dette folket dras nå inn i stadig og uvilkårlig, og attpåtil avgjørende deltakelse i statens demokratiske administrasjon.

15) Sovjetmakta eller proletarietets diktatur gjennomfører umiddelbart og fullt ut den likheten mellom medborgerne uansett kjønn, religion, rase eller nasjonalitet, som det borgerlige demokratiet overalt og alltid har lovet, men aldri har gjennomført, og aldri har kunnet gjennomføre på grunn av kapitalismens herredømme. Det er et faktum at dette bare kan gjennomføres av en regjering av arbeiderne, som ikke er interessert i at produksjonsmidlene skal være privateide, og i kampen for deres fordeling og omfordeling.

16) Det gamle, det vil si det borgerlige demokratiet og det parlamentariske systemet var slik organisert at det var massene av arbeidsfolk som ble holdt lengst borte fra statsmaskineriet.

Sovjet-makta, d. v. s. proletarietets diktatur derimot, er organisert for å bringe de arbeidende masser nær til statsmaskineriet. Det er grunnen til at man slår sammen lovgivende og utøvende makt i Sovjetstatens organisering, og at man erstatter de territoriale valgkretser med produksjonseenheter — fabrikken.

17) Hæren var et undertrykkelsesapparat ikke bare under monarkiet. Den er det fortsatt i alle borgerlige republikker, selv i de mest demokratiske. Bare sovjetene, den permanente statsorganisasjonen til de som ble undertrykt under kapitalismen, er i stand til å oppheve hærens underkastelse for borgerlige kommandanter og virkelig forene proletariet med hæren; bare sovjetene kan effektivt væpne proletariet og avvæpne borgerskapet. Hvis dette ikke blir gjort, er sosialismens seier umulig.

18) Sovjetstatens organisasjon er tilpasset proletarietets ledende rolle som den klassen som i størst grad er blitt konsentrert og opplyst av kapitalismen. Erfaringene fra alle revolusjoner og fra alle undertrykte klassers bevegelser, erfaringene til den sosialistiske verdensbevegelsen lærer oss at bare proletariet er i en slik stilling at det kan forene og lede de spredte og tilbakeliggende delene av det arbeidende og utbyttede folket.

19) Bare sovjetstatens organisasjon er virkelig i stand til straks å bryte ned og fullstendig ødelegge det gamle, d. v. s. borgerlige, byråkratiske og juridiske maskineriet som alltid er blitt beholdt, og uunngåelig måtte beholdes, under kapitalismen, sjøl i den mest demokratiske republikk. Og det er dette apparatet som i virkeligheten er den største hindringa for praktisk gjennomføring av demokratiet for arbeiderne og det arbeidende folket i det hele tatt.

Pariserkommunen tok det første epokegjørende skrittet på veien. Sovjet-systemet har tatt det andre.

20) Tilintetgjørelsen av statsmakta er det mål som alle sosialister og først og fremst Marx, har satt seg. Virkelig demokrati, d. v. s. frihet og likhet, er umulig uten at dette målet er nådd.

Men i praksis kan dette bare gjennomføres gjennom sovjet-demokrati eller proletarisk demokrati, for i og med at det trekker med det arbeidende folkets masseorganisasjoner i stadig og aldri sviktende deltakelse i statsadministrasjonen, begynner det også å forberede at enhver form for stat visner bort.

Tida Lenin skrev om — Bakgrunnstoff om klasser, institusjoner, partiet og viktige hendelser i Tsar-Russland

Etterord ved forlaget.

HVORDAN SKAL VI STUDERE LENIN?

Dogmatikere vil helst se de store marxistenes verker som «hellige skrifter», der løsningen på alle problemer mirakuløst nok kan finnes bare man leiter godt nok.

En slik tankegang finner ingen støtte hos Marx, Lenin og Mao. Marxistene ser ikke teorien som *dogme*, men som rettesnor til handling. De forsvarer utrettelig en del grunnleggende *prinsipper* som arbeiderklassens partier ikke kan vike fra — f. eks. at revolusjon er nødvendig, og at arbeiderklassen må lede den. Men samtidig gjør marxistene nye, konkrete og sjølstendige analyser av den *taktiske* situasjonen, uten å forsøke å gjøre problemet enkelt ved å mishandle det så det passer inn i skjemaer fra fortia. *Prinsippene* er de samme, men *taktikken* må alltid bygge på en konkret analyse av den konkrete situasjonen.

Derfor *strider det mot leninismen å oppfatte* f. eks. Lenins verker som en slags «kokebok med gode oppskrifter for valgtaktikk» for Norge i 70-åra. Det vi derimot kan ha stor nytte av, er å forsøke å lære av Lenins *metode* i analysen av den situasjonen han sto oppe i, og etterhvert bli like dyktige sjøl. Det er et mye mer krevende program!

Men situasjonen i Norge skiller seg på svært mange måter fra situasjonen i Russland den gangen Lenin skrev. Her skal vi hjelpe leseren med bakgrunnsmateriale, slik at hun/han lettere kan se hva som skiller og hva som forener. Vi tror det blir lettere å få en oversikt gjennom et etterord enn gjennom en svært lang rekke fotnoter.

For den som ønsker en grundigere og mer omfattende innføring i russisk politikk i denne perioden anbefaler vi: Sovjetunionens Kommunistiske Partis (bolsjevikenes) historie, utgitt 1936. Denne boka blir bl. a. av Mao beskrevet som et eksemplarisk marxistisk verk.

Seinere framstillinger av SUKP(b)s historie anbefales ikke, ettersom de er tildels betydelig endret for å passe sovjetunionens nåværende revisjonistiske herskere. Et fellestrekk ved dem er bl. a. at de legger stadig mindre vekt på Tsar-Russlands imperialistiske karakter, trolig for at leseren ikke skal komme på idéen å sammenlikne med den storrussiske utenrikspolitikken som føres i dag.

Først en grov og skjematisk oversikt over klassemotsigelsene og andre viktige motsigelser i Tsar-Russland.

Ved århundreskiftet var Russland fortsatt i hovedsak et jordbruksland, et bonde-land.

Store, føydale jordeiere eide svære jordgods der de utbyttet tidligere leilendinger som nå formelt var blitt frigjort, men i realiteten i klørne på godseierne i like stor grad som før.

De store føydale godseierne var Tsarens hovedstøtte. De hatet og fryktet den store massen av folket — de fattige og jordløse bøndene, som de plyndret og undertrykte grusomt. De fryktet endringer og framskritt, som de ganske riktig reknet med kunne føre til deres undergang.

Samtidig fantes det småeiendom av jord. En ny klasse av kapitalistiske storbønder — de såkalte kulakkene — konkurrerte ut og slo under seg småbøndene med egen jord og skapte seg moderne kapitalistiske storbruk, der de ansatte gårdsarbeidere. Tsar-regjeringen fant etterhvert ut at det var klok politikk å skaffe seg bredere støtte ved å støtte Kulakkene. Til gjengjeld blei de en trygg støtte for reaksjonen.

Den store massen av arbeidende bønder — de med litt jord, de jordløse og landarbeiderne — levde under kår som stadig blei værre. De hadde ikke demokratiske rettigheter og blei behandlet som dyr av overklassen og statsmakta.

Samtidig som primitivt jordbruk dominerte Russland som helhet, slo kapitalistisk storindustri røtter i en del storbyer og utviklet seg raskt.

De nye storkapitalistene ønsket en modernisering av samfunnet og en utvikling av økonomien som svarte til deres interesser: et moderne, kapitalistisk Russland. Mange av dem gikk inn for å gi Russland et parlamentarisk borgerlig demokrati slik som i vesten. Samtidig fryktet de også folket — både arbeidere og bønder — og var takknemlig for at Tsaren holdt folket nede.

Industriarbeiderklassen var en forholdsvis liten del av hele Russlands befolkning, sjøl om den i tall snart kom til å utgjøre hundretusener og millioner. Den levde under ekstremt dårlige forhold, med svært lang arbeidstid, lav lønn, elendige boforhold, mangel på demokratiske rettigheter.

De russiske arbeiderne førte tidlig harde kamper for økonomiske og politiske interesser. I motsetning til i vest-europeiske land som England fantes det ikke noe slikt av relativt bedrestilte arbeidere (et arbeideraristokrati) som kunne danne grunnlaget for en mer «moderat» borgerlig arbeiderpolitikk.

I tillegg til de klassene vi har nevnt, fantes det i byene betydelige småborgerlig mellomlag av småhandelsfolk, småindustrielle og andre småprodusenter, forskjellige slags funksjonærer, intellektuelle og andre.

Tsar-Russland var en imperialistisk, flernasjonal stat. De ikke-russiske folkene blei behandlet som mindreværdige. De var rettsløse og blei diskriminert økonomisk, språklig og kulturelt. Alle embedsmenn var russere, politikken var å «russifisere» de andre nasjonene. Staten opphisset til forfølgelser av jøder og andre nasjonale minoriteter.

Sammenfatning: ved inngangen til det 20. hundreåret var Tsar-Russland et for sin tid primitivt og middelaldersk preget bondesamfunn. Skjerpinga av alle slags indre motsigelser kunne bare løses gjennom en folkelig revolusjon.

TSAREN — REGJERINGA — DUMAEN

Russland var et arvelig monarki, der Tsaren (keiseren) hadde absolutt makt, i motsetning til f. eks. England der det var parlamentet som utpekte regjeringa.

Tsarens diktatur uttrykte de store føydale jordeiernes interesser. Det støttet seg på et stort statsbyråkrati og et kraftig utbygd voldsapparat som holdt folket nede.

For å tekkes ønskene til det kapitalistiske by-storborgerskapet og for å gi innrømmelser som kunne berolige folket innførte Tsaren fra 1905 en *duma* (et parlament).

Denne dumaen hadde i virkeligheten ubetydelig makt. Det var fortsatt Tsaren som utpekte regjeringa.

Lovene om valg av Dumaen og Dumaens sammensetning blei endra flere ganger og vi kan ikke gå gjennom det i detalj her. Vi må nevne at:

— det var ikke fri, lik og alminnelig stemmerett. Noen klasser og grupper (f. eks. godseierne) hadde automatisk en stor andel av plassene, andre (småbøndene, byarbeiderne) kunne bare besette noen få plasser.

— det var indirekte valg. Det betyr at endel velgere velger en *valgmann* som igjen stemmer for dem. Slik gikk det i flere ledd oppover i en slags «pyramide».

De skjerpede motsigelsene i Russland gjorde rundt århundreskiftet at det blei organisert *partier* som representerte de forskjellige klassenes interesser.

Noen av disse partiene (f. eks. KADETT-partiet) så arbeidet i Dumaen som den viktigste delen av sin virksomhet. Andre (bolsjevikene) så ingen mulighet til å vinne gjennom dumaen, men deltok likevel i valg til flere Duma-er for å bruke representasjonen til å gjøre partiets politikk kjent.

PARTIENE I TSAR-RUSSLAND

Arbeiderpartier

RSDAP, sosialdemokrater, bolsjevik, mensjevik.

RSDAP står for Russlands Sosial-demokratiske Arbeiderparti.

Sosialdemokrater var i årene fram til 1917 en fellesbetegnelse som blei brukt både på revolusjonære marxister — det vi i dag kaller kommunister — og på folk med borgerlige politiske standpunkter, som våre dagers sosialdemokrater. skiftet, men gikk i praksis i oppløsning.

I 1903 blei partiet reorganisert. Alt før kongressen hadde det delt seg i to skarpt atskilte fraksjoner, som fikk navnet *bolsjevik* og *mensjevik*. (Bolsjevik betyr nærmest «flertallsmann» fordi denne fraksjonen hadde flest delegater på kongressen i 1903. Mensjevik betyr «mindretallsmann».) Bolsjevikene og mensjevikene holdt formelt sammen i ett parti fra 1903 til 1912. Men i hele denne tida hadde de forskjellig ledelse, forskjellige aviser og forskjellig politikk. I praksis fungerte de derfor nærmest som to atskilte partier.

Bolsjevikene og mensjevikene var uenige på svært mange områder. Vi kan ikke gjennomgå det skikkelig her. Kort kan det sies at bolsjevikene var det vi i dag kaller kommunister eller marxist-leninister, mens mensjevikene var det vi i dag kaller revisjonister eller sosialdemokrater.

Bolsjevikene var for å skape et sterkt og sammensveiset revolusjonært arbeiderparti på grunnlag av *marxismen*, og organisert i samsvar med den *demokratiske sentralismen*. (Det var Lenin som skapte begrepet demokratisk sentralisme, og som beskrev hvordan et parti bør bygges opp i samsvar med den demokratiske sentralismens prinsipper.) De gikk inn for en *demokratisk revolusjon* i Russland, ledet av arbeiderklassen, og der hovedkraften måtte være arbeiderne og de arbeidende bøndene. Når den demokratiske revolusjon hadde seiret ville det bli arbeidernes oppgave å lede den videre over i en *sosialistisk* revolusjon.

Bolsjevikene atskilte seg endelig fra mensjevikene i 1912, da de organiserte sitt eget parti: «RSDAP(b)» (der b står for bolsjevik). Dette partiet tok seinere navnet Sovjetunionens Kommunistiske Parti. *Lenin* var bolsjevikenes leder. *Stalin* ledet bolsjevikene i Kaukasus alt fra 1903.

Mensjevikene var fra begynnelsen mot å skape et sterkt, sammensveiset parti, de ville at «enhver» skulle kunne kalle seg partimedlem. De var ikke enhetlige som bolsjevikene, men splittet seg raskt opp i forskjellige grupper som delvis hadde forskjellige standpunkter.

Mensjevikene representerte borgerlige idéer i arbeiderbevegelsen. De var **revisjonister og reformister**. Med det menes at de ville «revidere» marxismen vekk fra dens revolusjonære grunnlag og hadde forhåpninger om at reformer skulle gjøre revolusjonen unødvendig. I Russland hadde det ingen tro på at arbeiderne kunne lede bøndene i en revolusjon. Den eneste muligheten var etter deres mening at *borgerskapet* skulle lede revolusjonen mot tsarismen og opprette en borgerlig-kapitalistisk samfunnsform som kunne modernisere og industrialisere Russland. Etter en tid skulle så arbeiderklassen ha vokst seg sterk nok til å gjennomføre sosialismen. Vi ser at mensjevikene i praksis sto for ei *borgerlig* linje i arbeiderbevegelsen, ettersom de ikke hadde noen tro på at arbeiderne skulle kunne lede revolusjonen. I taktikken førte dette til at de ville underordne arbeiderne borgerskapets ledelse. Mensjevikene kom derfor ofte til å gå i allianse med det storborgerlige *Kadett-partiet* (se lengre nede) på dets vilkår.

Vi har ikke plass til å gjennomgå de forskjellige mensjevikiske gruppene i tida 1903—16. Her er noen mensjevikere som er nevnt i teksten eller som er svært godt kjent: Axelrod (blei seinere Kadett), Plekhanov, Martov, Tsjerevanin, Vasiljev, Malisjevski, Larin, Lieber, Dan, Trotski (han sluttet seg høsten 1917 til bolsjevikene, men brøyt med kommunistene igjen i 20-åra).

Bondepartier:

Det sosial-revolusjonære parti var mot Tsarismen, men preget av småborgerlig sammensetning og opportunisme og uklarhet i politikken. Det utga seg for å være talsmann for bøndene og blei etterhvert det største bondepartiet i Russland,

men det skilte ikke bøndene i forskjellige klasser og var derfor ikke i stand til å lede de store massene av bønder i kamp mot føydalismen på landsbygda. Dets politiske grunnlag var «sosialisme» bygd på småeiendom på landsbygda og stilt i motsetning til marxismen. I taktikken vaklet det mellom individuell terror og reformisme innafor det tsaristiske systemet. Partiet inneholdt både storborgerlige elementer og småbønder og ærlige revolusjonære. Etter 1917 blei det derfor splittet opp i forskjellige deler, hvorav noen kjempet mot oktoberrevolusjonen, mens enkelte andre sluttet opp om bolsjevikene.

Trudoviker var en gruppe som splittet seg fra det sosial-revolusjonære partiet. De var en småborgerlig bondegruppering, som i politikken vaklet mellom storborgerskapet og proletariatet. Trudovikene gikk til slutt sammen med folkesosialistene.

(«Trudoviker» blei også av og til brukt som fellesbetegnelse på alle bondepolitikere)

Folkesosialistene var en annen gruppe som etter 1905 splittet seg fra høyresida av de sosialrevolusjonære. Politisk kom de til å stå ganske nær det storborgerlige Kadett-partiet. (Kerenski, den kontrarevolusjonære russiske statsministeren som Bolsjevikene styrte i oktober 1917, var «folkesosialist».)

Storborgerlige og reaksjonære partier:

Kadett-partiet. (Kadett er en forkortelse av de russiske ordene for Konstitusjonell Demokrat. Partinavnet har altså ingenting med marinen å gjøre!) Storborgerlig parti stiftet i 1905. Kadettene representerte det kapitalistiske storborgerskapet i byene. De kalte seg «liberale» men var samtidig for å beholde monarkiet. Det de ønsket å oppnå var at Tsaren gjennom å lage en ny konstitusjon (grunnlov) skulle innføre borgerlig demokrati av vestlig type, og gjennomføre en kapitalistisk modernisering av Russland i samsvar med deres klasseinteresser. Politisk manøvrerte de for å få dele statsmakta med Tsaren og de føydale godseierne. For å vinne støtte fra folket kalte de seg «folkets frihetsparti», samtidig sto de skarpt mot den revolusjonære bevegelsen og kjempet innbitt mot den.

Motsigelsene mellom Kadettene og Oktobristene/svarthundrene (se nedenfor) kan nok i stor grad sees som motsigelsen mellom interessene til to forskjellige grupper blant de herskende: på den ene sida kapitalister i byene, på den andre sida storgodseiere på landet. I taktikken sto de første for å narre folket fra å gjøre revolusjon ved å lage en ny grunnlov, mens de andre ganske enkelt ville hindre revolusjonen ved å henge og piske flest mulig.

Miljukov var en kjent kadett-leder.

I tida før oktoberrevolusjonen sto bolsjevikene for taktikken med å alliere seg med bondemassenes partier og bare inngå taktiske allianser med Kadettene mot de mest reaksjonære partiene, mens mensjevikene gikk inn for en varig og fast allianse med kadettene og bystorborgerskapet.

I 1917 prøvde Kadettene å hindre massene i å styrte Tsaren. Seinere tok de del i borgerkrigen mot Sovjet-styret.

Oktobristene. Reaksjonært parti av storkapitalister og storgodseiere. I motsetning til Kadettene støttet de fullt ut Tsar-regjeringas politikk, og de atskilte seg fra Svarthundrene (se nedenfor) bare i ubetydelige taktiske spørsmål.

Svarthundrene — høyre. Dette var de føydale storgodseiernes politiske representanter. De var rasende motstandere av revolusjonen og motstandere av ethvert framskritt, sjøl beskjedne reformer, små endringer i valglovene i litt mer demokratisk retning o. s. v. Alt dette så de som noe som kunne sette folket i bevegelse og dermed true deres posisjon. De støttet Tsar-regjeringen i ett og alt.

De føydale storgodseierne og det tsaristiske politiet organiserte sammen reaksjonære terroristiske bander, de såkalte «svarte hundrer». De var rekruttert fra de mest tilbakestående og forsumpete laga i det arbeidende folket, fra forbrytere, filleproletarer og all slags pakk. Disse bandene blei brukt til å pryle og drepe opprørske bønder, til å overfalle arbeiderdemonstrasjoner, sette ild på hus der arbeidere og sosialister hadde møter, organisere jødeforfølgelser, jule opp og drepe progressive intellektuelle og politikere som reaksjonen ikke likte — kort og godt, til alt slags blodig skittarbeid som politiet og storgodseierne ønsket gjort.

Svarthundrene utviklet reaksjonær propaganda som siden blei tatt over av reaksjonen i andre land. De bidro sterkt til den moderne antisemitismen — det anti-jødiske hetsskriftet «Zions Visers protokoller» blei skapt i russiske svarthundrekretser. Seinere var svarthundrebander de første til å bruke hakekorsbanneret som symbol. Det tyske NAZI-paritets ideolog *Rosenberg* kom fra russisk svarthundremiljø.

Ministeren **Stolypin** var, til han blei drept i 1911, det russiske høyres ledende representant og en aktiv organisator av svarthundrene. Hans brutale framferd mot arbeidere og bønder vises ved at *galgen* i hans tid i Russland blei kalt «Stolypin-slips».

Etter oktoberrevolusjonen i 1917 blei svarthundrene en ledende gruppe i den reaksjonære alliansen som kjempet mot sovjetmakta, sammen med Kadettene, en stor del av de sosialrevolusjonære og høyresosialdemokratene.

1898—1917. NOEN ÅRSTALL OG HENDELSER

Tilslutt skal vi nevne enkelte viktige hendelser omkring den perioden Lenin skriver i. Dette avsnittet er ikke ment som noen virkelig gjennomgang av Tsar-Russlands historie i denne tida. Dets hensikt er å hjelpe den leseren som ikke kjenner russisk historie til lettere å forstå enkelte henvisninger i teksten. (For en virkelig gjennomgang av historia vil vi igjen henvise til SUKP(b)s historie.)

Arbeiderkamper før 1905. Det var mange harde streiker i industrien. Det fantes hverken frihet til faglig organisering eller streikerett. De fleste arbeideraksjoner ble undertrykt med vold, dødsfall var vanlig. Arbeiderklassens kampvilje økte, og den blei stadig mer mottakelig for revolusjonær marxistisk propaganda.

1898. Russlands Sosialdemokratiske Arbeiderparti — RSDAP — formelt stiftet. I praksis fungerer det ikke som en sentralisert organisasjon etter den første kongressen.

1901. Lenin tar initiativet til utgivelsen av avisa *Iskra* (Gnisten) som propaganderer for revolusjonær marxisme og en reorganisering av partiet.

1903. RSDAPs 2. kongress, reelt den kongressen som gjør RSDAP til et virkelig parti. På kongressen dominerer *Lenin*. Han har tidligere drevet revolusjonær og faglig virksomhet, bl. a. blant arbeiderne i St. Petersburg (seinere Leningrad)

og blitt forvist til Sibir for det. Lenin leder den revolusjonære flertallsfløyen på kongressen som får navnet *bolsjevikene*. Den reformistiske mindretallsfløyen, *mensjevikene*, ledes av bl. a. *Martov*.

Etter kongressen slutter bl. a. *Plechanov* og *Trotski* seg til mensjevikene. Mensjevikene får kontroll over flertallet i ledelsen (enda de var i mindretall på partikongressen). De erobrer også redaksjonen av *Iskra* (av Lenin heretter kalt «det nye *Iskra*» for å skille det fra det bolsjevistiske *Iskra* som tidligere var Lenins organ.)

1905. I dette året feide en stor revolusjon over Tsar-Russland. Sammen med de elendige forholdene som arbeiderne og bøndene levde under og folkets allmene misnøye med statsmakta kom Russlands nederlag i krigen mot Japan i 1904 til å utløse store streike- og protestbevegelser rettet mot Tsarismen. Opprøret nådde tilmed tsarismens eget militærapparat — mytteriet på panserkrysseren *Potemkin* vakte svær oppsikt. Etter hvert skapte arbeiderne, soldatene og bøndene sine egne valgte råd — *sovjetene* — som i stor grad ledet massebevegelsene. I sovjetene kjempet de forskjellige revolusjonære partiene om flertallet, og det parti som fikk makta der fikk stor innflytelse.

RSDAPs 3. partikongress våren 1905 var boikottet av mensjevikene, som så at de ikke hadde noen sjanse til å vinne flertallet. Denne kongressen valgte en bolsjevistisk partiledelse, og gikk inn for væpna opprør for å styrte tsarismen.

Det væpnete opprøret høsten 1905 led nederlag. Mensjevikenes oppsummering av opprøret var: «man skulle ikke ha grepet til våpen» (*Plechanov*). Bolsjevikene derimot sa: «Tvert imot, man skulle bare ha grepet enda mer besluttomt, mer energisk og offensivt, en burde ha gjort det klart for massene at en fredelig streik alene er umulig, og at det er nødvendig å gå til uredd og hensynsløs væpnet kamp.» (Lenin).

I 1906 og 1907 fortsatte likevel streikene og bondeaksjonene. Men ved en kombinasjon av dyktig politisk taktikk og hard undertrykkelse lyktes det Tsarist-regjeringen for en tid å dempe folkebevegelsen.

Før revolusjonen i 1905 hadde Tsaren lovet å innkalle en Duma (den såkalte Bulygin-dumaen) som blei boikottet av bolsjevikene og aldri blei innkalt. Russlands 1. duma (*Witte-dumaen*) blei også boikottet av bolsjevikene som et forsøk på å avspore massebevegelsen. Den satt samlet i kort tid våren 1906 før den blei oppløst av Tsaren. Den 2. Duma blei innkalt i 1907. På dette tidspunktet mente Lenin og bolsjevikene at det ikke ville nytte å boikotte dumaen siden klassekampen var i nedgang, og de deltok derfor i valget. 3. juni 1907 oppløste Tsaren den 2. Duma.

Om linja overfor Dumaen, overfor forholdet til bøndene, til borgerskapet, til partioppbygginga og mange andre viktige spørsmål sto det skarp kamp mellom bolsjevikene og mensjevikene. På den 3. partikongressen i 1906 fikk mensjevikene flertall, fordi deres organisasjoner ikke var blitt undertrykt så hardt etter revolusjonens nederlag i 1905 som bolsjevikenes. I 1907 gjenvant bolsjevikene partiledelsen.

Stolypin-reaksjonen 1907—1912. Valgloven som opprettet den 3. Dumaen sikret Tsaraen og de reaksjonære full kontroll. Tida som kom fikk navn etter dens reaksjonære statsminister *Stolypin*. Stolypins reaksjonære politikk hadde to hoved-

elementer. For det første voldsomt hard politisk undertrykkelse. For det andre en stor jordreform på landsbygda. Den tok sikte på å skape et stort antall velstående kapitalistiske bønder (kulakker) som ved siden av godseierne skulle kunne øke Tsar-regimets oppslutning.

I denne tida gikk både hele den revolusjonære bevegelsen og bolsjevikene tilbake. Mange organisasjoner gikk i oppløsning. Særlig blant de intellektuelle var det mange som vendte ryggen til revolusjonen. Det oppsto grupper og fraksjoner blant bolsjevikene som bekjempet grunnleggende deler av marxismen, og Lenin gjorde en stor innsats i den teoretiske kampen mot dem.

Blant mensjevikene blei i disse årene den tendensen styrket som gikk inn for *oppløsning* av partiet. Mensjevikene splittet seg opp i mange stridende fraksjoner og smågrupper.

1912. På grunnlag av flere års erfaringer var bolsjevikene kommet til at det var feilaktig å fortsette å stå i samme parti som mensjevikene. På en partikonferanse blei derfor Russlands Sosialdemokratiske Arbeiderparti (bolsjevikene) konstituert som et *sjølstendig, bolsjevistisk parti*. RSDAP(b) var et revolusjonært arbeiderparti *av en ny type* — i virkeligheten var det verdens første moderne kommunistparti som ble stiftet.

Samme år forsøkte også mensjevikene (blant dem grupper som hadde splittet seg fra bolsjevikene) å samle seg i en felles front mot bolsjevik-partiet. *Trotsky* var organisator av dette tiltaket, som fikk navnet August-blokka. Den var et prinsippløst foretakende som snart gikk i oppløsning.

Oppsvinget 1912—14. En svær folkebevegelse i 1912 sprengte den stolypinske reaksjonens demninger. Det ideologisk og organisatorisk konsoliderte RSDAP(b) kom på rask frammarsj igjen. Dagsavisa *Pravda* begynte å komme ut og fikk enorm betydning, tross at den ofte ble forbudt. Bolsjevikene deltok i valget til den 4. дума, som ble sammenkalt i 1912. Tsar-regjeringa klarte ikke å hindre at arbeiderne organiserte legale og halv-legale foreninger, og i disse kom bolsjevikene snart til å dominere. Det store flertallet av politisk organiserte arbeidere sluttet opp om bolsjevikene mot mensjevikene.

Verdenskrigen 1914—mars 1917. I første omgang førte verdenskrigen til at alle arbeiderklassens organisasjoner ble undertrykt og de legale foreninger blei knust. Det store flertallet av Europas sosialdemokratiske partier forrådte arbeiderne og sosialismen ved å støtte opp om sine egne borgerskap i krigen. Så også med Russlands mensjeviker, som deltok i kampanjer for å øke krigsproduksjonen og verve soldater til fronten. Blant det mindretall av partier som kjempet mot den imperialistiske krigen, var RSDAP(b) det mest konsekvente. Bolsjevikene gikk inn for «nederlag for ens egen regjering» og «å forvandle den imperialistiske krigen til borgerkrig» — d. v. s. gjøre revolusjon.

Februarrevolusjonen 1917. Krigstap, ødeleggelser, sult, voldsom korrupsjon, sammen med stadig nye militære nederlag, utløste februarrevolusjonen som velte Tsaren. Som i 1905 ble det organisert *sovjeter*. Samtidig organiserte borgerskapet, den gamle tsaristadministrasjonen, de sosialrevolusjonære og mensjevikene en provisorisk regjering.

Dobbeltmakt april—oktober 1917. I en tid eksisterte det to regjeringer i Russland — den provisoriske regjeringa og Sovjetenes sentralkomité. Den provisoriske

regjeringa hadde som hovedmålsetting å sørge for at Russland ikke trakk seg ut av den imperialistiske krigen og å sørge for at revolusjonen ikke utviklet seg videre. Sovjetenes sentralkomité var i virkeligheten sterkere enn den provisoriske regjeringa, fordi den hadde massene bak seg. Men fordi den var dominert av mensjeviker og sosialrevolusjonære ledere som sjøl ikke ønsket revolusjon, støttet den den provisoriske regjeringa. Regjeringssjef var fra starten fyrst Lvov, men av taktiske grunner blei folkesosialisten *Kerenski* gjort til statsminister. En «sosialist» gjorde seg bedre overfor massene!

April 1917: Lenin til Russland. Bolsjevikpartiet ble legalt, og Lenin kunne vende tilbake fra landflyktighet. Lenin la fram sin linje for den videre revolusjonen: All makt til sovjetene — ingen støtte til den provisoriske regjeringa. Russland skulle trekke seg ut av krigen. Bankene slås sammen og tas over av staten — produksjonen og fordelinga av produktene ledes av samfunnet. Jorda skulle nasjonaliseres, og godseierjorda gis til bøndene. De undertrykte nasjonene skulle gis sj lbestemmelsesrett. RSDAP(b) godkjente Lenins linje våren 1917.

Mot dette støttet de fleste mensjevik-grupperingene borgerskapets linje: fortsatt krig — ingen inngrep overfor industrien og godseierne og ingen andre «ulovlige» (revolusjonære) handlinger — det skulle innkalles et parlament av vestlig borgerligdemokratisk type som skulle ta over makta.

Bolsjevikenes framgang i massene og massekampens utvikling fikk den provisoriske regjering til å undertrykke RSDAP(b) — med bolsjevikenes støtte! I **juli 1917** ble bolsjevikspartiet forbudt, og Lenin måtte flykte. Ved månedsskiftet **juli—august** holdt RSDAP(b) sin 6. kongress, som forberedte revolusjonen. I **august** gjorde general Kornilov opprør mot Kerenski. For å redde seg måtte *Kerenski* tillate at arbeiderne mobiliserte seg, og RSDAP(b) blei tillatt igjen. Kornilov-opprøret blei slått ned, og de revolusjonære kreftene fikk et veldig oppsving. RSDAP(b) fikk flertallet i sovjetene i Moskva og Petrograd (nå Lenin-grad). Det ble klart at bolsjevikene hadde flertall i sovjetene på landsplan.

Bolsjevikene besluttet å gjøre oppstand. **16. oktober** nedsatte sentralkomitéen et partisentrum, ledet av Stalin, for å lede oppstanden. **24. oktober** startet oppstanden. Den 2. allrussiske sovjetkongress som ble åpnet om kvelden den **25. oktober**, godkjente oppstanden med stort flertall. Den godkjente bolsjevikenes linje for revolusjonen og valgte en regjering — folkekommiss renes r d. Formann i sovjet-regjeringa: Lenin.

Noter til Lenin om valgtaktikk

Noter til

MOT BOIKOTT

(Datoene uten parentes samsvarer med gammel russisk tidsrekning. Datoene i parentes samsvarer med moderne tidsrekning, som ble innført i Sovjetunionen etter oktoberrevolusjonen.)

¹) Statskuppet 3. (16.) juni 1907 var en kontrarevolusjonær handling der regjeringa oppløste den andre думаen og endret valgloven. Samtidig ble de sosialdemokratiske representantene til думаen arrestert og stilt for retten på grunnlag av falsk anklage.

²) Resolusjonen brukte følgende fire argumenter: 1) valgloven tar fra de arbeidende massene deres surt ervervede rettigheter. 2) den forfalsker folkeviljen og favoriserer de privilegerte laga. 3) slik som den 3. дума blir valgt er den basert på et statskupp og 4) regjeringa vil bruke en deltakelse fra folkemassene til å tolke det som en folkelig sanksjon av statskuppet.

³) Bulygin-dumaen var en rådgivende «representativ» forsamling som Tsaren lovte å innkalle i 1905. Valgloven ga bare stemmerett til godseiere, storkapitalister og et lite antall bønder. Flertallet av befolkninga, arbeiderne, fattigbøndene, landarbeiderne og den demokratiske intelligentsiaen var berøvet stemmerett. Bulygin-dumaen blei aldri sammenkalt.

⁴) Witte-dumaen, Russlands første дума, sammenkalt 27. april (10. mai) 1906 og oppløst av tsarregjeringa 8. (21.) juli 1906.

⁵) Blanquistene var tilhengere til den store franske revolusjonslederen Auguste Blanqui (1805—1881). Blanqui var en ubestikkelig hederlig sosialist, og en dyktig taktiker og militær opprørsleder i revolusjonære situasjoner. Men han overvurderte betydninga av å i hemmelighet forberede og organisere væpnete opprør, og forsto ikke nødvendigheten av å delta i arbeidernes daglige klassekamp, arbeide i masseorganisasjonene og i det hele tatt drive åpent politisk arbeid i ikke-revolusjonære situasjoner. Marx og Engels verdsatte Blanqui som en stor revolusjonær, men kritiserte samtidig feilene hans. Blanquis tilhengere gjorde mange sekterske feil, og hadde en tendens til å se all slags politisk taktikk som opportunisme. I 1890-åra gikk de blanquistiske og marxistiske organisasjonene i Frankrike sammen til ett parti.

⁶) *Pariskommunen* er navnet på den revolusjonære staten som hadde makta i

Paris 18. mars til 28. mai 1871. Kommunen ble opprettet ved en revolusjon ledet av revolusjonære sosialister. Etter at Frankrike hadde lidt nederlag i en krig mot Tyskland, hindret militære avdelinger av arbeidere og småborgere at Paris ble overgitt til fienden. I stedet styrte de den borgerlige franske statsmakta i byen og tok sjøl makta. Kommunen ble ledet av en valgt folkeforsamling som gjennomførte mange viktige tiltak: Det blei opprettet en statsadministrasjon som skulle være uten byråkrati, der de ansatte skulle være lønnet som vanlige arbeidere og stå under kontroll av folket. Kommunen satte i gang store økonomiske og sosiale tiltak til beste for arbeiderklassen, og førte krig mot den borgerlige franske regjeringa. Etter opprørets nederlag ble arbeiderklassen undertrykt grusomt og titusener ble drept.

Pariskommunen ga støtet til at Marx avsluttet utviklinga av den marxistiske *statsteorien*. Han slo fast at kommunen beviser at arbeiderklassen ikke kan ta over den gamle borgerlige staten. Den må knuses gjennom et opprør, og en ny, proletarisk stat må opprettes. Marx sa at Pariskommunen var det første historiske eksemplet på en slik stat av en ny type: proletariatets diktatur. (Se Marx: Pariskommunen, og Lenin: Staten og revolusjonen.)

Noter til

SOSIALDEMOKRATENE OG VALGAVTALER

7) Sentralkomiteen som Lenin her nevner, var valgt på RSDAPs 4. kongress (april 1906), kjent som «enhetskongressen» siden både bolsjevikere og mensjevikere deltok. (Mensjevikene hadde nektet å delta på partiets 3. kongress.) Bolsjevikenes organisasjoner var blitt hardt forfulgt etter nederlaget i revolusjonen av 1905. Det lyktes derfor for mensjevikene å skaffe seg et knapt flertall på kongressen. Til sentralkomiteen valgte de 6 mensjevikere og 3 bolsjevikere. Den blei følgelig et mensjevistisk fraksjonsorgan og uttrykte deres synspunkter. Bolsjevikene fortsatte å ha egne, sjølstendige organisasjoner som ikke fulgte denne sentralkomiteens mensjevistiske direktiver. På partikongressen i 1907 gjenvant bolsjevikene flertallet.

Noter til

TESER OG REFERAT OM DET BORGERLIGE DEMOKRATIET OG PROLETARIATETS DIKTATUR

8) Den Gule Internasjonale er Lenins navn på den sosialdemokratiske II. internasjonale, som ble gjenopprettet på en kongress i Bern 3—10 februar 1919. Denne kongressen ble dominert av partier som hadde støttet sitt eget lands borgerskap under I. verdenskrig, og representerte den absolutt mest høyreorienterte og råtne delen av arbeiderbevegelsen. I dag har denne samme II. internasjonale, der også DNA er med, degenerert til en prateklubb for «arbeider»-partier som støtter monopolkapitalen og imperialismen.

⁹⁾ England 1649. I dette året proklamerte de borgerlige revolusjonære under ledelse av Cromwell England som republikk. Kongen ble henrettet, overhuset (de adeliges avdeling) i parlamentet ble oppløst, og underhuset som hadde vært villig til en overenstemt med kongen, ble jaget fra hverandre med militærmakt.

¹⁰⁾ Frankrike 1793. I april 1793 tok jakobiner-partiet makta og opprettet et revolusjonært diktatur med støtte av småborgerskapet og arbeiderne i Paris. Jakobinernes diktatur gjennomførte mange tiltak som var i massenes interesser (tvangsskatt på de rike, maksimalpriser, avskaffelse av feudale avgifter, salg av kirkegods til bøndene osv.) organiserte massearmeer som slo revolusjonens fiender i utlandet, og gjennomførte en hensynsløs terror mot den moderate delen av borgerskapet som støttet kontrarevolusjonen.

¹¹⁾ Dreyfus-saken. I 1894 blei den jødiske offiseren Alfred Dreyfus, ansatt ved den franske generalstab, dømt for spionasje til fordel for Tyskland. Dommen var et reint justismord, og det blei etterhvert offentlig kjent at den virkelig skyldige var en major, Esterhazy. Den franske forsvarsledelsen, som besto av reaksjonære offiserer fra aristokratiske familier, fortsatte likevel å dekke Esterhazy. Flere regjeringer, rettsapparatet og de reaksjonære partiene kjempet i mange år mot at Dreyfus skulle frigis. Forkjempere for Dreyfus' sak blei forfulgt og dømt til fengsel (deriblant forfatteren Emile Zola). Dommen over Dreyfus blei oppretholdt av en fransk rett sjøl etter at det var påvist at dokumentfalsk var brukt for å dømme ham, og Esterhazy hadde tilstått at han var den skyldige. Først i 1906 blei Dreyfus endelig frikjent. Dreyfus-saken avslørte den franske reaksjonens råttenskap for offentligheten. Derfor kom den i mange år til å stå i sentrum for kampen mellom høyre og venstre, og den førte Frankrike til randen av borgerkrig.

¹²⁾ Med det imperialistiske Tysklands nederlag mener Lenin Tysklands militære nederlag overfor vestmaktene i 1918, og de opprørene som etter dette veltet den imperialistiske tyske regjeringen. En revolusjon i november 1918 la makta i hendene på arbeider- og soldatrådene. Men høyresosialdemokratene, som klarte å vinne ledelsen, gjenoppbygde etterhvert det borgerlige militær- og politiapparatet og lot det slå ned de revolusjonære arbeiderne. Slik blei grunnen lagt for en gjenoppretting av borgerskapets klassediktatur i Tyskland og den tyske imperialismen.

¹³⁾ Karl Liebknecht (1871—1919) og Rosa Luxemburg (1871—1919) var to ledere av den revolusjonære fløyen i det tyske sosialdemokratiske partiet og fra starten i 1918 av Tysklands Kommunistiske Parti. Begge blei fengslet under 1. verdenskrig og først løslatt i 1918. Karl Liebknecht blei valgt til leder for de revolusjonære Berlin-arbeidernes opprør mot den sosialdemokratiske tyske regjeringen i januar 1919. Etter at opprøret var slått ned, blei han og Rosa Luxemburg arrestert og myrdet uten lov og dom av en reaksjonær bande.

Innhold

	Side
VALGTAKTIKK UNDER KAPITALISMEN	
Forord av Pål Steigan	3
Er valgsamarbeid opportunistisk?	3
Parlamentsvalg og maktovertakelsen	4
Revolusjonær taktikk	6
Mot boikott	7
Kommunistene og valgallianser	8
Andre kilder til kommunistisk valgtaktikk	11
Marxismen-leninismen og det parlamentariske systemet	11
LENIN OM VALGTAKTIKK	13
Utdrag fra «Mot boikott»	13
Utdrag fra «Sosialdemokratene og valgavtaler»	20
Valgene i St. Petersburg og opportunistens krise	27
Utdrag fra «Den sjette allrussiske konferansen til RSDAP»: Valgene til den fjerde Duma	31
Utdrag fra «Arbeiderklassen og dens 'parlamentariske' representanter»	34
Utdrag fra «'Venstre'-kommunismen — en barnesykdom»: «'Venstre'-kommunismen i England»	35
Utdrag fra «Tesar og referat om det borgerlige demokratiet og proletariats diktatur»	48
TIDA LENIN SKREV OM — BAKGRUNNSSTOFF OM KLASSER, INSTITUSJONER, PARTIER OG VIKTIGE HENDELSER I TSAR-RUSSLAND	
Etterord ved forlaget	59
Hvordan skal vi studere Lenin?	59
Tsarismen — klasser og nasjonaliteter	60
Tsaren — Regjeringa — Dumaen	61
Partiene i Tsar-Russland	61
Arbeiderpartier:	61
RSDAP	61
Bolsjevikene	62
Mensjevikene	62
Bondepartier:	62
Det Sosial-revolusjonære parti	62
Trudoviker	63
Folkesosialister	63
Storborgerlige og reaksjonære partier:	63
Kadett-partiet	63
Oktobristene	63
Svarthundene — høyre	64
1898—1917. Noen årstall og hendelser	64
NOTER TIL LENIN OM VALGTAKTIKK	68

LENINISME OG VALG UNDER KAPITALISMEN

«Dere kommunister tror ikke at et stortingsflertall, sosialistisk stortingsflertall kan gjennomføre sosialismen. Hvorfor stiller dere opp til valg da?»

Dette utvalget viser hvordan kommunisten **LENIN** så på den saka. Han forklarer hvorfor kommunistene som regel er mot valgboykott. Men mye annet blir også behandlet. Flere artikler viser hvordan Lenin så på **valgallianser** mellom kommunistene og andre partier. Lenin beskriver også hvordan sosialismen vil erstatte de borgerlige parlamentene med folkevalgte forsamlinger som er **mer** demokratiske og virkelig representative for folkeviljen.

Pål Steigan, som har redigert utvalget, har også forsynt det med et grundig forord. Han behandler den kommunistiske valgtaktikken ut fra forholdene i Norge i 70-åra.

Steigan, født 1949, er jernarbeider i Oslo. Han har tidligere vært formann i SUF(m-l) og redaktør av dets blad UNGSOSIALISTEN. Våren 1973 ble han valgt inn i sentralkomiteen til det nye norske kommunistpartiet, Arbeidernes Kommunistparti (m-l).